ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1993 йил 16 сентябрь
ПАЙШАНБА
№ 107 (5.548).
СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

Қозоғистон Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Батирша-ули Сайлау 14 сентябрь куни мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Элчи жаноблари ишонч ёрлиғини топширар экан, яқинда давлат мустақиллигининг икки йиллигини нишонлаган Ўзбекистон халқини самимий табриклади. Қозоғистон раҳбарияти Ўзбекистон Президентининг Марказий Осиё давлатлари иқтисодий ихтисослашуви ва бошқа соҳалардаги ҳамкорлигини кенгайтириш борасидаги саъй-ҳаракатларига юқори баҳо бераётганини айтди.

Ислом Каримов Марказий Осиё минтақасидаги энг йирик давлатлар бўлмиш Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасида яхши қўшничилик муносабатлари ривожланиб бораётганидан мамнуният изҳор этди. Яқинда Алмати ва Кўкчатовга сафар чоғида Қозоғистон раҳбарлари билан қилинган самимий мулоқотлар қон-қардошлигимиз ва манфаатларимиз муштараклигининг ёрқин ифодаси бўлганини айтди. Президент Қозоғистоннинг Ўзбекистондаги биринчи элчиси тайинланиши муносабатларимизнинг янада ривожланишига хизмат қилади, деб умид билдирди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА ДОН МАҲСУЛОТЛАРИ ҲОСИЛИНИ ОШИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Вазирлар Маҳкамаси суғориладиган ерларда ғалла экишни кўпайтириш ва дон маҳсулотлари ҳосилини ошириш юзасидан республикада фаол иш олиб борилаётганини қайд этади. 1992 йилда суғориладиган ерлардаги буғдой ва арпа майдони 90 минг гектарга кўпайтирилиб, 1991 йилга қараганда 240 минг тонна кўп ҳосил олинди. 1993 йилда суғориладиган ерлардаги ғалла майдони яна 55 минг гектарга кенгайтирилиб, жами 390 минг гектарга етди. Ғалла ҳосили олиш ва тайёрлаш ҳам шунга мувофиқ даражада кутилмоқда.

Шу билан бирга суғориладиган ерларда гектаридан 20 центнердан кам ҳосил олиш ҳоллари ҳам кўплаб юз бермоқда. Ҳосилни йиғиб олишда, ташишда ва сақлашда нобудгарчиликка йўл қўйилмоқда, тўпланган ҳосил хўжасизларча исроф қилинмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Ўзмевасабзавотузумсаноат»и ва уларнинг жойлардаги идоралари, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси, жамоа ва давлат хўжаликлари раҳбарлари ва мутахассислари илғор технологияларни жорий қилиш; пахта, ғалла, бедани алмашлаб экишни ўзлаштириш, тупроқни ҳосилдор қилиш, уруғчиликни тўғри ташкил этиш масалалари билан ўта қониқарсиз даражада шуғулланяпти. Ғалладан бўшаган жойларда силос учун қайтадан маккажўхори ва бошқа озуқа экинларини экиш тажрибаси қўлланилмаяпти.

Шу сабабларга кўра суғориладиган ерларда ғалла етиштириш яхши самара бермаяпти, хўжаликлар зарур миқдордаги ҳосилдан маҳрум бўляпти. Республика эса, катта миқдордаги ғаллани четдан келтириб, бунинг учун валюта ва бошқа қимматбаҳо ресурсларни сарфлашга мажбур бўляпти.

Суғориладиган ерлардан олинадиган дон ҳосилини ошириш имкониятларидан тўла фойдаланиш, республикани шу ерда ишлаб чиқарилган дон ва дон маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари ва Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг 1994 йил ҳосили учун суғориладиган ерларда кузги ғалла экиш, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда дон маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва харид ҳажми, уруғлик жамғариш, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бўйича 1994 йил ҳосили учун қишлоқ хўжалик экинларининг таркиби тўғрисидаги таклифлари маъқуллансин.

Республика бўйича 1994 йилда пахта экиш учун 1500 минг гектар майдонни ажратиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ҳокимликлари, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Суғориш ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзмевасабзавотузумсаноат» концерни, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир» сентябрь ойида жамоа ва давлат хўжаликларининг раҳбарлари, мутахассислари ва механизаторлари билан суғориладиган ерларда ғалла ўстиришнинг самарали технологияларига бағишланган семинарлар ўтказсин. Агротехник тадбирлар мажмуининг тўла амалга оширилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатилсин, ҳар бир хўжалик ва туман суғориладиган ерларнинг гектаридан камида 40—45 центнер ҳосил олишига эришиш учун зарур миқдордаги минерал ва табиий ўғит етказиб берилиши таъминлансин.

Иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлаган, ҳосилдан бўшаган ерларга силос учун маккажўхори, кечки мева ва картошка, дуккакли ва бошқа тез пишадиган экинларни экиш ҳама шу асосда ҳар гектар ердан кафолатли равишда икки марта ҳосил олиш йўли билан ғалла экишга ажратилган суғориладиган ерлардан самарали фойдаланишни ташкил этиш Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят ва туман ҳокимликлари, қишлоқ хўжалиги ташкилотлари, хўжаликлар раҳбарлари ва мутахассисларининг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин.

1996 йилда республиканинг дон маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини тўла қондириш лозимлигини ҳисобга олиб, ғалла экин майдонларини бундан кейин ҳам кенгайтириб бориш ва ғалла ҳосилини ошириш-

(Давоми 3-бетда).

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИНИ БЕЛГИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни этиб 27 июнь белгилансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 3 сентябрь.

ХИРМОНГА БАРАКА

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ

Оққўрғон райони деҳқонлари вилоятда биринчи бўлиб пахта теримига киришдилар. Мавсум уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Навоий номли, «Султонобод», Ҳамза номли, «Гулистон» жамоа хўжаликлари теримга биринчи бўлиб киришдилар. Шу кунгача 400 тоннадан зиёд оқ олтин саранжомлаб қўйилди.

Навоий номли жамоа хўжалигининг Файзулла Мўминов бошлиқ бригадаси аъзолари ҳар гектар ердан 29 центнер ҳосил олиш учун суръатни кундан-кунга оширмоқдалар. Санобар Ҳасанова, Ҳабиба Ҳамроева, Гавҳар Тожибоева, Фарида Ҳасановалар бошқаларга ўрнак бўлишмоқда. Уларнинг ҳар бири кунига 70—80 килограммдан дурдона териб, хирмонга барака киритмоқдалар.

— Жорий йилда қарийб 17,5 минг гектар ерда ғўза парвариш қилдик, — дейди район ҳокими муовини Абдусамад Сафоев. — Далаларда мўл ҳосил тўпланган. Мутахассисларнинг фикрича, режадагидан зиёд хом ашё бор. Мавсумни ёрдамчиларсиз, йигирма иш кунида тугатишни мақсад қилиб қўйдик. Деҳқонларимиз мустақил она Ватанимиз хирмонига 31.320 тонна оқ олтин топшириш учун курашни авж олдиришмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

МАШИНА ТЕРИМИГА КИРИШИЛДИ

Мустақил юртимизнинг жанубий вилоятларидаги баъзи хўжаликларнинг пахта теримига киришганига бир неча кун бўлди. Бирин-кетин бошқа вилоятлар жамоаларида ҳам мавсум бошланмоқда. Яқин кунларда республикамизда оммавий равишда теримга киришилади.

Куни кеча Сурхондарёдан машина теримининг бошланганлиги тўғрисида хабар келди. Шеробод районидаги В. Қодиров номли жамоа хўжалиги механизаторлари вилоятда биринчи бўлиб агрегатларини далага олиб чиқдилар. Кунлик суръат кундан-кунга ошиб бормоқда. Пайкалларда 72 терим агрегати юксак унум билан ишлатиляпти.

Жамоа хўжалиги пахтазорларида мўл ҳосил етиштирилган. Мутахассисларнинг фикрича, мавжуд 2250 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32 центнердан хом ашё йиғиштириб олиш мумкин. Ҳозир баъзи зангори кема капитанлари кунига 8—10 тоннадан оқ олтин териб, ҳамкасблари орасида пешқадамлик қилишмоқда.

— Жамоамиз аъзолари теримга пухта ҳозирлик кўришди, — дейди жамоа хўжалиги бош ҳосилоти Т. Чориёров. — Техника вақтида сифатли таъмирдан чиқарилди. Мавсум билан боғлиқ воситалар ўз вақтида тахт қилиб қўйилди. Республикада биринчи бўлиб машиналарни далага олиб чиқдик. Бу албатта катта масъулият юклайди. Эндиги асосий вазифа ҳосилни нест-нобуд қилмасдан йиғиштириб олиб, теримни қисқа фурсатда ўтказишдир.

Ҳ. КАРИМОВ.

СУРАТДА: **илғор зангори кема суворийлари (чапдан ўнгга) Тошпўлат Норбоев, Жовли Қодиров ва Нортожи Қаюмов.**

И. ХЎЖАЕВ олган сурат.
(ЎзА).

МАҚСАД—РЕЖАГА ҚЎШИМЧА ҲОСИЛ ОЛИШ

Деҳқончиликда ҳар бир даврнинг алоҳида ўз ҳисоб-китоби бўлади. Иш бошлаш олдидан барча тадбирлар чуқур таҳлилдан чиқарилади. Чигит экиш, парвариш жараёни, ҳосил тўплаш ойлари ва ниҳоят етиштирилган хом ашёни қисқа муддатда сифатли йиғиштириб олиш алоҳида тайёргарликни талаб этади. Бирор даврда узилиш юз берса бутун занжир заифлашади.

Бу йил барча тадбирларни энг қулай агротехник муддатларда ўтказаётган эдик. Аммо май ойининг иккинчи ярмида рўй берган табиий офат режаларимизни бузди. Қаттиқ жала, дўл, сел давлат хўжалигимиз бўйича 800 гектарга яқин майдонларга зарар келтирди. Бригадамиздаги 55 гектар пахта майдонининг 35 гектари лойқа остида қолди. Чигитни қайта экдик, парваришни кучайтирдик. Қандай қилиб бўлса ҳам ғўза ривожини тезлатиш ҳисобига ҳосил кечикишининг олдини олишимиз зарур эди. Ҳаракатларимиз зое кетмади. Мақсадга эришдик. Бироқ ҳосилининг етилиши анча кечикди.

Август ойида ҳам парваришни сусайтирмадик. Ғўза қатор ораларини сунъий шамоллатиб турдик, тупроқни қўзғаш билан қиздирдик. Сентябрнинг биринчи ўн кунлигида ҳам қатор ораларига ишлов беришни тўхтатмадик. Мана, ниҳоят кутилган фасл — пахта йиғим-терими мавсуми ҳам келди. Пахтачиликда барча пайтлар бир сарию терим даври бир сари бўлади. У тиғизлиги, шиддат ва суръати билан ажралиб туради. Тайёргарлик қанчалик пухта, кам-кўстсиз бўлса, теримда суръат ва сифат шу даражада юқорилигига эришилади.

Ишни дала шийпони таъмиридан бошладик. Ошхонани тартибга келтирдик. Керакли анжомларни ҳозирладик. Тош-тарозиларни, теримчиларга етиб ортадиган даражада этак, қоп-қанор келтирдик. Хирмонимизни тахт қилиб қўйдик. Терим пайтида шошиб қолмаслик учун ўзимиздаги трактор ва араваларни созлаб чиқдик. Қайси ижарачи қайси пайтда теримга тушишини ҳам келишиб олдик.

Бу йил барча майдонимизга «Фарғона-3» янги навини экканмиз. Биринчи тажрибамиз. Пахталаримизнинг очилиши, чигитнинг тўлиши яхши. Терим олдидан эгатларни очиб, ғўза шохларини бир карра шамоллатяпмиз. Ҳадемай оммавий теримни бошлаймиз.

Бу йилги мақсадимиз ҳосил сифатини кўтариш, режадаги пахтани юз фоиз биринчи навга сотишдан иборат. Шунинг учун ҳам пахта терими пайтида масъулиятни оширамиз. Ҳар килограмм пахтанинг сифати учун кураш олиб борамиз.

Фақат бизгина эмас, хўжалигимиздаги тўртта бўлимга жамланган 21 та бригаданинг ҳаммасида ана шундай талаб асосида иш юритилмоқда. Айниқса, бизга ёнма-ён, ер шароити деярли бир хил бўлган Г. Худойбердиев, Н. Тўраев, А. Эргашевлар етакчилик қилишаётган бригадалар тажрибакорлари билан бамаслаҳат тадбирлар белгилаяпмиз.

Янги мавсум ҳосилини ҳар томонлама тез ва соз йиғиштириб оламиз. Режани бажариш асосий мақсад эмас. Режага қўшимча 10—15 фоиз ҳосил йиғиштириб олиш учун курашяпмиз.

У. ҲАМРОҚУЛОВ,
Марҳамат районидаги «Андижон 50 йиллиги» давлат хўжалиги бригада бошлиғи.

ОҚ ОЛТИН КАРВОНИ

Наманган вилоятидаги «Қўштепа» жамоа хўжалиги деҳқонлари Поп пахта тозалаш заводига янги ҳосилдан дастлабки 50 тонна оқ олтин топширишди. «Поп», «Найман», «Сирдарё» жамоа хўжаликлари ҳам пахта теримига киришдилар. Мутахассисларнинг фикрига кўра, Поп тумани меҳнаткашлари бу йил республика хирмонига 50 минг тонна оқ олтин билан ҳисса қўшиши мумкин. Ҳосилнинг кўп қисми машиналарда териб олинади.

Наманган вилоятининг бошқа туманларида ҳам пахта терими бошланди.

(ЎзА мухбири).

ПАХТА МАҲТАЛ БЎЛМАЙДИ

Бухоро вилояти пахтакорлари ўтган йили жумҳуриятда биринчи бўлиб марраға етиб келган эди. 1993 йил пахта мавсуми ҳам бошланиб, вилоят туманларида «Оқ олтин» карвонлари тузилмоқда.

ЎзА мухбири Илҳом Сафар Бухоро вилоят «Пахтасаноатсотиш» акционерлик бирлашмаси раиси Р. Отақулов билан янги мавсумга тайёргарлик хусусида суҳбатлашди.

— Ризоқул ака, пешона тери, қалб қўри билан ҳосил етиштирган деҳқон йил охирида пахта навининг сифати масаласида сиз раҳбар бўлган идорага эътироз билдиради. Чунки бу моддий манфаатдорлик билан боғлиқ-да...

— Ўтган йили вилоятимизда 368,8 минг тонна пахта етиштирилди. Унинг 31,3 фоизи биринчи, 42,5 фоизи иккинчи, қолгани 3—4 навни ташкил этди. Пахта тозалаш заводлари ва қабул пунктларимизда «оқ олтин»ни авайлаб-асраш, сифати бузилиб, паст навларга ўтишининг олдини олиш учун барча тадбирлар муттасил амалга ошириб турилди. Паст навли пахталар ноябрь—декабрь ойларида қайта ишланиб, улардан сифатли тола ва бошқа маҳсулотлар олишга эришилди.

— Ўтган йили қайси пахта заводида ёки пахта қабул пунктида хўжасизлик ҳоллари рўй берди?

— Тўғри, ютуқларимиз соясида баъзи хато ва камчиликлар ҳам бўлди. Масалан, Қоровулбозор туманидаги пахта қабул пунктимизда 13,3 минг тонна пахта тайёрланди. Аммо уни асраш ишлари эътибордан четда қолиб, декабрь ойининг охиригача пахта ғарамлари брезент билан ёпилмади. Натижада тайёрланган пахта қор-ёмғир остида қолиб, нави бузилди. Хўжаликларга иқтисодий зарар етди. Албатта, мутасадди шахслар жазоланди. Лекин бу ягона ҳол эмас. Шунга ўхшаш камчиликларга йўл қўйган Бухоро, Ғиждувон, Пешку, Рахша пахта заводи ва қабул пункти ходимлари — Ҳ. Саидов, З. Ғуломова, С. Исаев, Ҳ. Нарзиев ва Т. Тоҳиров вазифаларидан четлаштирилди.

— Завод ва пахта қабул пунктларининг ҳаммаси ишга шайми?

— Вилоятимиздаги жами 7 та пахта тозалаш заводи, улар қошидаги 34 та пахта қабул қилиш пункти янги мавсумга шай. Тарозилар, лаборатория жиҳозлари давлат назорати кўригидан ўтказилиб, ҳужжатлаштирилди.

Корхоналаримизда қўшимча 34 дона чанг тутгич ўрнатилди. Бу тадбир атроф муҳитга тарқаладиган чангни камайтириш имконини беради. Нарх-навонинг ўсиши, материаллар етишмаслиги капитал қурилиш соҳасига таъсир ўтказмоқда. Аммо, қийинчиликларга қарамасдан, Ғиждувон пахта тозалаш заводида чигит сақлаш омбори ҳамда 90 ўринли болалар боғчаси, Қоракўл пахта тозалаш заводида 400 ўринли маданият саройи, Когон пахта тозалаш заводи ишчилари учун 5 та кўп квартирали уй қуриб бердик.

Суҳбатимиз сўнгида шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, республика Вазирлар Маҳкамасининг «1993 йил пахта ҳосили йиғим-теримига тайёргарликни туғаллаш ва уни уюшқоқлик билан ўтказиш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини бажара бориб, бирлашмамизга қарашли корхоналар етиштирилган ҳосилни узлуксиз қабул қилиш, уни авайлаб асраш, сифатли қайта ишлаб, истеъмолчиларга етказиб бериш учун барча имкониятни ишга соладилар.

СИФАТЛИ ДЕФОЛИАЦИЯ—МУВАФФАҚИЯТ ГАРОВИ

Жиззах вилоятининг Зафаробод туманига қарашли Собир Раҳимов номидаги ижара ширкатлар уюшмасининг Карим Ражабов бошлиқ ширкатида ғўза баргини тўктиришга бағишланган кўргазмали семинар-кенгаш бўлди. Уни вилоят ҳокими А. Тошкенбоев бошқарди.

Кенгашда вилоят пахтакорлари бу йил 318 минг тонналик оқ олтин хирмони уюш иштиёқида меҳнат қилаётгани, ҳосилнинг 90 фоизини «зангори кема»лар ёрдамида йиғиштириб олиш мўлжалланаётгани айтилади. Бунинг учун мавжуд 800 га яқин ОВХ-28 аппаратларидан унумли фойдаланиб, ғўза баргини вақтида тўктириш зарур.

Кенгашда ғўза баргини сифатли тўктириш юзасидан тавсиялар берилди.

(ЎзА).

СИЗГА МУНТАЗИР

Ўрта Чирчиқ райони пахта усталари бугунги долзарб кунларнинг қадрига етиб, далаларда мўл-кўл ҳосил етиштириш иштиёқида меҳнат қилмоқдалар. Улар Республикамиз мустақиллигининг шонли икки йиллиги нишонланган йилда 39 минг тонна пахта етиштиришга аҳд қилишган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «1993 йилги пахта ҳосилини йиғиб-териб олишга тайёргарликни туғаллаш ва уни уюшқоқлик билан ўтказиш тадбирлари тўғрисида»ги қарори район пахтакорлари учун дастуруламал қилиб олинди.

Бугунги кунга келиб районда техника воситаларининг деярли 90 фоизи терим мавсумига шай. 329 та терим машиналари старт чизиғига келтириб қўйилган. 103 та кўрак узувчи, 118 та ворох, 827 та прицеп, 20 минг дона этак тахт қилиб қўйилди. Ким Пен Хва номли корпорация, Охунбобоев номли, «Гулистон», «Қорасув» жамоа хўжаликлари пахта йиғим-терими мавсумига шай бўлиб турибдилар.

Субҳидам пайтини ҳеч кузатганмисиз? Агар кузатган бўлсангиз, қалбингиз олам-олам завқ-шавққа тўлади. Саҳар паллада шудринг тушиб, ўт-ўланларни, ғўза баргларини, шода-шода марварид кўсакларни ялтироқ маржонларга белаб ташлайди. Қуёш уфқдан бош кўтариши билан шудринглarга акси тушиб, ранг-баранг товланади. Ана шунда қаердандир тонгги эпкин эсиб, кишига бир олам завқ бағишлайди. Оҳ, бундай дамларнинг қадрига етиш керак!

Қорасув пахта заводига қарашли Чиғириқ пахта тайёрлаш пунктининг мудири Болтабой ака Иброҳимов ҳар куни ана шу пайтда пунктга етиб келади. Унинг таъбири билан айтганда, бундай пайт соғлиққа кони фойда эмиш.

Болтабой ака тиниб-тинчимас, бекор қолди дегунча ўзига иш топиб оладиган киши. 43 йилдирки, Ўрта Чирчиқ райони далаларида меҳнат қилиб келади. Шу ерда обрў топди, дўсту ёр орттирди, бола-чақаси кўпайди.

Салкам саккиз йилдирки, Чиғириқдаги пахта тайёрлаш пунктига бошчилик қиляпти. Бирор марта ҳам юқоридан, раҳбарлардан дакки эшитмаган. Болтабой аканинг яна бир тилга олгудек ажойиб феъли бор. У киши қаерда ишламасин, дарахт экиб, боғ-роғ, гулзор қилишга одатланган. Унинг нозик табиати туфайли Чиғириқ пахта қабул қилиш пунктида ўзига хос жажжи боғ пайдо бўлди. Гулу райҳонларнинг ифори ислари чор атрофга бўй таратиб ётибди. Шафтоли, олма ва узум ғарқ пишган.

— Ҳар йили 7200 тонна пахтани қабул қилиб оламиз,— дейди у.— Биз мавсумга тайёргарликни барвақт туғаллаб қўйганмиз. 7 та ПЭЛ, 7 та 18 метрли транспортёр, 5 та вентилятор, қуритиш цехлари тайёр, ёнилғини ҳам ғамлаб қўйганмиз. Лаборатория, тош-торози тахт. Яна нимасини айтай, механик Николай Боймеев, электр монтёри Турсун Нурматов, ўт ўчириш командасидан Абдукарим Абдураҳимов, Усейин Маҳаматов, ишчилардан Роза Сафарова ва Рисолат Турдиқуловалар бор экан, юкимиз асло ерда қолмайди. Пахтани ўз вақтида қабул қилиш учун ҳамма тадбирий чораларни кўриб қўйганмиз.

Биз Болтабой ака Иброҳимов билан хайрлашар эканмиз, у киши бошчилик қилаётган пахта қабул қилиш пункти ходимларига ишларида муваффақиятлар тиладик.

Шунингдек, «Гулистон» жамоа хўжалигининг Ўрозали Жўраев бошчилик қилаётган пахта заводида бўлиб, у ерда амалга оширилаётган тадбирий чораларни кўриб, мамнун бўлдик. Пахта заводи бу йилги мавсумда 10 минг тонна пахта қабул қилиб олади.

Шавкат ҚУЛИБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ТИНЧЛИК, БУНЁДКОРЛИК ДАСТУРИ

ПРЕЗИДЕНТИМИЗ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ОЛИЙ КЕНГАШИ ЎН УЧИНЧИ СЕССИЯСИДАГИ СЎЗЛАГАН НУТҚИНИ АГРОСАНОТ МАЖМУАСИ ХОДИМЛАРИ ЎҚИБ-ЎРГАНИБ, ЗАРУР ТАДБИРЛАР БЕЛГИЛАШМОҚДА

Куни кеча бўлиб ўтган ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн учинчи сессияси ўзининг моҳияти жиҳатидан алоҳида аҳамият касб этади. Сабаби унда Президентимиз Ислом Каримов келажаги буюк бўлган Ўзбекистон иқтисодий сиёсатининг устивор йўналишларини жуда чуқур илмий асосда баён қилиб берди. Ҳозирги кунимизни холис баҳолаб, келажак вазифаларимизни аниқ-равшан кўрсатди.

Шунинг учун ҳам сессия материаллари меҳнаткашлар қалбида ўз ифодасини топмоқда. Одамлар ундаги ҳар бир фикрни чуқур ўрганмоқдалар. Ўз ишларини яна бир бор таҳлил этиб, истиқбол режаларини белгиламоқдалар.

Биз яқинда Жиззах вилоятининг Зарбдор туманида бўлганимизда бунга яна бир карра амин бўлдик. Қуйида сессияда Президентимиз Ислом Каримов сўзлаган нутқидан келиб чиққан ҳолда белгиланган вазифалар ва унинг ижроси ҳақида туман фаолларининг фикр мулоҳазалари билан танишасиз.

Мустақиллик учун курашнинг бошиданоқ республикада пахта яккаҳокимлигини бартараф этиш ва экин майдонлари таркибини такомиллаштириш йўлидан борилди. Бундан мақсад Ўзбекистоннинг энг муҳим озиқ-овқат ресурслари билан ўзини ўзи таъминлашга эришиш эди.

ДЕҲҚОН БАДАВЛАТ БЎЛСА...

Шуҳрат АБДУҒАНИЕВ,
туман ҳокимининг биринчи муовини

МАЪЛУМКИ, собиқ Иттифоқнинг парчаланиб кетиши натижасида узоқ йиллар мобайнида шаклланган алоқалар бузилди. Энди жуда кўп нарсаларни ўзимиз етиштиришимиз, ўзимиз ишлаб чиқаришимиз керак. Ана шундагина мустақиллигимизни мустаҳкамлаб, тез орада ривожланган мамлакатлар қаторига чиқиб олишимиз мумкин. Бунинг учун оддий ишчи, колхозчидан тортиб то мутахассисгача ижодий изланмоғи, ўз билими, тажрибасини келажаги буюк бўлган жонажон Ўзбекистонимизнинг равнақига сарфламоғи керак.

Президентимиз Ислом Каримовнинг ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Олий Кенгашининг ўн учинчи сессиясида сўзлаган Ўзбекистон иқтисодий сиёсатининг устивор йўналишлари хусусидаги нутқида жуда тўғри баён этилганидек: «Иқтисодий ислоҳотларни ўтказишга янгича ёндашувларни ҳаётнинг ўзи тақазо этяпти. Иқтисодий ислоҳотлар моҳиятини чуқурроқ идрок этиш, уларнинг ҳаётий зарурлигини аниқ-равшан англаб етиш лозим. Республикадаги ҳар бир раҳбар, ҳар бир ходим, илғор фикрловчи ҳар бир одам ислоҳотлар ғояси билан яшаши лозим».

Дарҳақиқат, ҳозирги шароит айнан шуни тақазо этяпти. Одамлар онгини ўзгартирмай, уларда ерга, юртига, ватанига муҳаббат ҳиссини уйғотмай туриб кўзланган ниятимизга етишимиз қийин. Шунинг учун ҳам биз эскича андозалардан воз кечиб, деҳқонга эркинлик бериш, унинг ижодий изланишига кенг имконият яратишга алоҳида эътибор бермоқдамиз.

Кўплаб ижара, фермер хўжаликлари юзага келди. Биз уларга илгаригидек қачон нима қилиш ҳақида кўрсатма беришдан воз кечиб бемалол ишлашларига кўмаклашяпмиз. Дастлабки қадамлар чакки эмас. Йилнинг дастлабки ҳосили пилладан мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдик. Давлатга режадаги 3900 тонна ўрнига 4200 тонна дон топширилди.

Ғалла эл насибаси, фаровонлигимиз манбаидир. Жумҳуриятимизда аҳолини бемалол нон ва нон маҳсулотлари билан таъминлаш учун барча имкониятларга эгамиз. Шунинг учун ҳам Президентимиз Ислом Каримов биз, деҳқонлар олдига ғалла етиштириладиган майдонларни кенгайтириш вазифасини қўйди.

Ўтган йили туманимизда 3.067 гектар майдонни бошоқли дон экинлари эгаллаган эди. Бу йил 6.900 гектар ерда ғалла етиштириш режалаштирилган. Биз ғалла тайёрлашни экин майдонларимизни кенгайтириш ҳисобигагина эмас, ерлар унумдорлигини ошириш ҳисобига ҳам кўпайтиришни мўлжаллаяпмиз. Чунки ғалла экиладиган ерларнинг кенгайиши алмашлаб экишни тўғри йўлга қўйишга имкон беради. Бу, ўз навбатида, илғор агротехникани қўллашга ёрдам беради. Натижада барча экинлар ҳосилдорлиги ўз ўзидан ошади.

Очиғини айтганда, кейинги икки-уч йилдан бери қишлоқ меҳнаткашлари, хусусан, пахтакорларни табиат қаттиқ синовдан ўтказмоқда. Айниқса, бу йил оғир келди. Бир майдонга икки, ҳатто уч мартадан чигит экдик. Мутахассислар, тажрибакорларнинг куч-ғайратини табиат қийинчиликларини ечишга қаратдик. Зарур пайтда ёрдам бериб турдик.

Пахтакорлар барака топишсин, ҳосил тақдири ўз қўлларидалигини чин дилдан ҳис қилиб, даладан бери келишмади. Ҳалол, фидокорона ишлаб, тер тўкишди. Ҳозир шуни мамнуният билан қайд этиш мумкинки, барча пайкалларда мўл ҳосил етиштирилди. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, далаларда режадаги 40 минг тонна пахтадан ҳам ортиқ оқ олтин бор.

Фақат чигит қайта экилган ерларда ҳосил бирмунча кеч етилмоқда. Бу ўз навбатида йиғим-теримни одатдагидан кейинроқ бошлашга олиб келяпти. Ана шундай вазиятда мавсумни зўр уюшқоқлик билан олиб бориш талаб этилади. Акс ҳолда йил бўйи қилган меҳнатимиз зое кетиши мумкин.

Биз масаланинг ғоятда муҳимлигини ҳисобга олиб, йиғим теримни тез ва соз ўтказиш бўйича аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқдик. Уларни амалга оширишда хўжаликларга тўла эркинлик берилди. Улар дефолиацияни қачон ўтказиш, теримни қачон бошлашни ғўзаларнинг ҳолатини ҳисобга олган ҳолда мустақил ҳал этишади. Лекин бу дегани ишларнинг боришини бутунлай назоратсиз қолдириш дегани эмас. Туман раҳбарлари аниқ хўжаликларга бириктириб қўйилган. Улар жамоаларнинг ички ишларига аралашмайдилар. Фақат туман, вилоят миқёсида ҳал этиладиган муаммоларни ечишга кўмаклашадилар.

Шунинг учун ҳам мавсум тайёргарлигидан кўнглимиз тўқ. Барча терим машиналари, пуркагичлар, пахта юклагичлар, кўрак терадиган ва чувийдиган агрегатлар, транспорт тракторлари, принцеплар созлаб қўйилди. Ғўза баргини тўктиришда ишлатиладиган дорилар тахт, қабул пунктлари янги ҳосилни кутмоқда.

Теримда қатнашадиганларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатилади. Чунки улар турмуш ташвишларидан ҳоли бўлсаларгина, ишларига унум киради. Барча дала шийпонлари жиҳозланган. У ерда бепул иссиқ овқат ташкил этилади. Маиший хизмат, тиббиёт ва маданият ходимлари дала бошида хизмат кўрсатадилар.

Хуллас, бу йил юксак марранни эгаллаш учун барча имкониятга эгамиз. Одамларнинг кайфияти яхши. Улар юрт бойлиги бўлган пахтамизни кўпайтириш, бор ҳосилни қисқа муддатларда саранжомлаб олиш учун куч-ғайратимизни аямаймиз, дейишмоқда.

Жамоат чорвачилиги ходимларининг ўз меҳнати натижаларидан манфаатдорлигини ошириш мақсадида фермалар уларнинг меҳнат жамоаларига мулк қилиб берилаяпти. Ўзгартирилиши мўлжалланган 610 та фермадан 565 таси ёки 93 фоизи жамоа мулки қилиб топширилди.

ҲАММАСИ ЎЗИМИЗ УЧУН

Равшан МАМИРОВ,
район деҳқончилик-саноат уюшмаси бош зоотехниги.

БИЗДА ҳам барча чорвачилик фермалари эгалари қўлига ўтди. Районимиз раҳбарлари уларнинг оёққа туриб олишларида яқиндан ёрдам беришаяпти. Муаммоларни жойида ҳал этишмоқда. Шуниси қувончлики, қисқа муддатда бу тадбир ижобий натижа берди, июнь ойига таққослаганда сентябрь бошларида район бўйича кунлик соғим 300 килограммга кўпайди. Бузоқларни кунлик семиртириш сезиларли ошди. Чорвадорнинг вазифасига бўлган муносабати ўзгарди.

Сессияда Президентимиз таъкидлаганларидек, ислоҳотлар бизга шунчаки ўтказиш учун керак эмас. Уларнинг натижаларида ҳақиқий манфаатдорлик кўринсин. Шу ўгитларни ёдимизда тутган ҳолда қишловга пухта ҳозирлик кўрдик. Ферма бинолари, молхоналар таъмири биринчи октябрга қадар тугалланади. Чорвадорларга қишда кийиладиган махсус иссиқ кийим-кечаклар келтирилаяпти. Мавжуд 4.175 бош қорамол, 12.720 бош чўчқа, 37 бош йилқига етарли миқдорда озуқа ғамлаяпмиз. Шу кунгача 20.794 тонна (шундан беда пичани 13.888 тонна, сомон 6906 тонна) дағал хашак, 270 тонна сенаж ва бошқа емишлар жамғардик. Ой охиригача ҳар бош шартли қорамолга 22 озуқа бирлиги жамғаришимиз керак.

Амалдаги йилнинг саккиз ойида давлатга 1.582 тонна сут, 807 тонна гўшт сотилди. Район кўрсаткичлари юқори бўлишида «Тараққиёт», «Шарқ юлдузи», «Ударник» сингари илғор хўжаликлар чорвадорлари катта ҳисса қўшишди. Ҳозир эса асосий эътибор йиллик топшириқларни муддатидан илгари уддалашга қаратилган. Бунинг учун имкониятларимиз етарли. Қолаверса, соҳа кишиси онгида уйғонган «меники» деган сўз уни лоқайдликдан халос этди.

Дарҳақиқат, ислоҳотларни ўтказишдан мақсад мамлакатимизни ривожланган давлатлар қаторига олиб чиқиш, халққа фаровонлик яратишдир. Бу улуғ вазифа тезда рўёбга чиқишида юртбошимизга ҳар биримиз қўлимиздан келган ёрдамимизни берайлик. Зеро, буларнинг ҳаммаси биз учун!

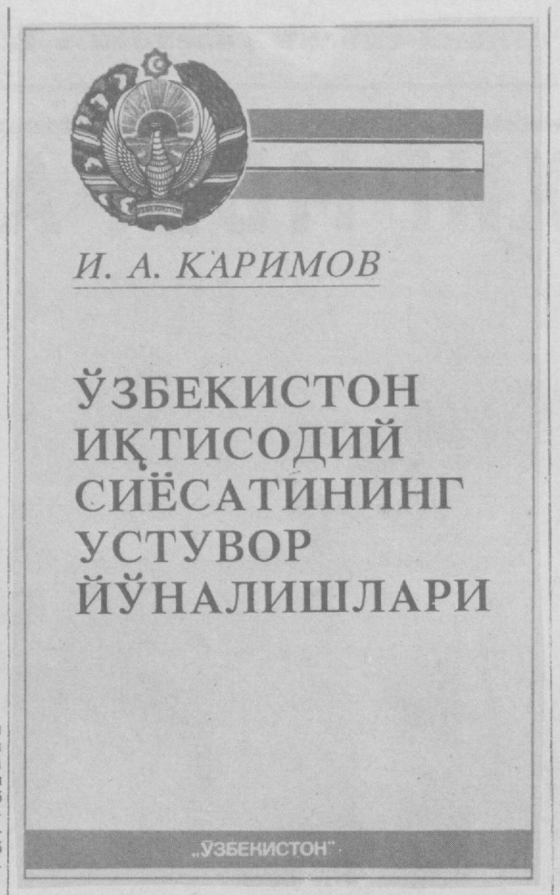

Етиштирилаётган гўштнинг умумий ҳажмида нодавлат секторининг улуши 78 фоизни, сут—91, тухум —46, дон—48, картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари деярли 80—85 фоизни ташкил этяпти.

УМИДБАХШ ФИКРЛАР

Жумавой САФАРОВ,
фермер.

Кўп йил совхоз директори вазифасида ишладим. Раҳбарликнинг қувонч ва ташвишларини кўрдим. Тажриба орттирдим. Бу эса фермер хўжалиги ташкил этаётганимда жуда асқотди. Шу боис янги ишга қўл ураётганимда ҳеч иккиланмадим. Негаки, астойдил қилинган меҳнат бугунми-эртагами мевасини албатта беради.

Тўқсонинчи йилнинг июнь ойида банкдан 20 минг сўм ссуда олиб, унга 12 бош сигир, 17 бош танача харид қилдим. Ажратилган 40 гектар ерни текислаб, тартибга келтирдик. Биринчи йили ҳосилдорлик кутилганидек бўлмади. Оиламиз аъзолари бир бўлиб заминга ишлов беришдан чарчамадик. Шукр, ҳаракатларимиз зое кетмади, ерга қувват кирди, ҳосилдорлик кўтарилди. Амалдаги йилда 14 гектар жойга беда, 12 гектарга макка, 10 гектарга пахта экдик. Қолган 4 гектар ерда боғ ва узумзор барпо қилинган.

Кўраётган фойдамизнинг катта қисмини чорва моллари харид қилишга сарфлаяпмиз. Парваришига имконият етса молнинг кўпи яхши. Айни пайтда ихтиёримизда 84 бош қорамол (шундан 24 таси сигир), 80 бош қўй, 5 та от, 15 бош эчки ва битта туя бор. Шу йилнинг саккиз ойида давлатга 8 тонна гўшт, 16 тонна сут сотдик. Йил охиригача яна уч тонна гўшт, ўн тўрт тонна сут топширамиз. Шунингдек, «Бўстонсувқурилиш» трестига қарашли 21-кўчма механизациялашган колонна ишчи-хизматчиларига шартнома асосида гўшт, сут, ҳўл мева ва полиз маҳсулотлари етказиб берамиз. Улар ҳам бизлардан ёрдамларини аяшмайди.

Ислоҳот иш билганга кони фойда. Шукр, мустақил хўжалик юритиб кам бўлмаяпмиз. Техникамиз етарли. Фақат бир камчилигимиз —транспорт. Сут, мева ташишда жуда қийналаяпмиз. Район раҳбарларидан «ГАЗ-53» ёки юк ташийдиган «Москвич» сотиб олишимизда ёрдам беришларини сўрамоқчиман. Қолгани эса ўзимизга, меҳнатимизга боғлиқ.

Президентимиз шундай имкониятлар яратиб бераётган эканлар, боридан оқилона фойдаланиш биз учун ҳам қарз, ҳам фарз. Сессияда бу ҳақда кўп умидбахш фикрлар айтилди.

...Фермер хўжаликларни ташкил қилиш эса аграр секторда йирик иқтисодий ислоҳотларни бошлаб берди. Ҳозирги вақтда 53 минг гектардан кўпроқ майдонда 5.300 мустақил деҳқон хўжаликлари ишлаб турибди.

ЭРКИН МЕҲНАТ САМАРАСИ

Қомил ГАДОЕВ,
район деҳқон (фермер) хўжаликлари ассоциацияси раиси

Мустақил фермер хўжалиги деганда банкда ўз ҳисобига эга, етиштирган маҳсулоти район статистика бошқармасида алоҳида ёзиладиган хўжалик тушунилади. У аввало ўзига ўзи ҳисоб беради. Негаки, кўзланганидан кам ҳосил ёки маҳсулот етиштирса ўзига зиён.

Меҳнатнинг натижасидан тўла баҳрамандликка нима етсин. Президентимиз тадбиркорликка кенг йўл очиб, юртимизда маъмурчиликка асос солдилар. Аҳолини чорва ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашда ҳозир фермерларнинг қўшаётган ҳиссаси беқиёсдир. Сессияда айтилганидек, сут, тухум, дон, картошка, сабзавотнинг асосий қисмини қишлоқ хўжалигининг нодавлат сектори етказиб бераётир.

Районимизда 95 та фермер рўйхатдан ўтган. Шундан 26 таси мустақил равишда фаолият кўрсатаяпти. Яқинда шундай хўжаликларга хизмат кўрсатишни яхшилаш ниятида ассоциация туздик. Ассоциациямиз уставига биноан фермерлар банкдан қарз, уруғлик, ем-хашак, ўғит, ёнилғи олишларида ёрдам беради. Чорва молларига ветеринария хизмати кўрсатишни ташкил этади, ҳисоботларни кўради, шартномага қандай амал қилинаётганини назорат қилади. Бир сўз билан айтганда, тадбиркорлик ҳаракатининг кенг қулоч ёйишига кўмаклашишади.

Машина ёки трактор сотиб олишга ҳар бир фермернинг қурби етмайди, албатта. Қолаверса, баъзи техника воситалари маълум муддатда керак бўлади. Шуларни назарда тутиб ушбу хўжаликлар учун район техника таъмирлаш ва хизмат кўрсатиш корхонасида қўшимча хизмат турлари ташкил этилди. Юқоридаги юмушлар улар зиммасига юклатилган.

Фермерлар ихтиёрида 885 гектар ер бор. Унинг асосий қисмида озуқа экинларни етиштирилади. Йил охиригача ишбилармонлар сафи янада кенгаяди. Улар ихтиёрига яна 2 минг гектар замин ажратилади. Умуман чорвадорлар йил охиригача давлатга яна 75,2 тонна гўшт, 81 тонна сут сотишлари лозим. Парваришларидаги 712 бош (шундан 244 таси сигир) қорамол учун қишловга етарли ем-хашак ғамланди.

Ҳаракатда баракат деганлар ҳақ. Фермерларимиз ҳисобида ҳозир 5.418 минг сўм бор. Уларга берилган қисқа муддатли кредитлар эса 9.800 минг сўмни ташкил этади. Фермерлик ҳаракатини ривожлантиришда бу маблағларнинг ўз ўрни бор. Ишончим комилки, келгусида эришиладиган натижаларимиз янада қувончли бўлади.

Суғорма деҳқончилик саноатида асосий бойлигимиз бўлмиш ерга муносабатни ўзгартириш биз учун устивор йўналишлардан биридир. Ерларнинг мелиоратив ҳолатига доимо катта эътибор берилмоғи лозим. Агар биз, шундай қилмасак, истиқболимиздан маҳрум бўлиб қоламиз.

УСТИВОР ЙЎНАЛИШЛАРДАН БИРИ

Зокир ИСМОИЛОВ,
сув хўжалиги бошқармаси бош муҳандиси

ЕР— барча бойликларимизнинг манбаи. Уни асрабавайласак, унумдорлигини ошириб борсак, биздан саховатини аямайди. Заминни эъзозлаган кўплаб миришкор деҳқонларнинг эришаётган натижалари буни яққол исботлаб турибди.

Президентимиз ўз нутқида алоҳида таъкидлаганидек, биз қулай табиий иқлим шароитига эгамиз. Аммо истеъмол қилинаётган қанд-шакар, сут маҳсулотлари ва болалар овқатининг ҳаммасини, доннинг 70 фоизини гўшт ва картошканинг 50 фоиздан кўпроғини четдан келтиришга мажбур бўляпмиз.

Бундай кечириб бўлмайдиган қарамликни тугатиш йўлида ғоят қатъий қадамлар қўйиш талаб қилинади. Бу иқтисодий аҳамиятгагина молик эмас, балки сиёсий аҳамиятга ҳам эгадир.

Бу йўлда асосий ишларимиздан бири тупроғи олтинга тенг еримизни эъзозлашдир. Шу йўл билангина аҳолини керакли озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини қондиришимиз мумкин.

Туманимиз қўриқ ерларда жойлашган. Экин майдонларининг асосий қисми шўрхок тупроқлардан иборат. Бундай заминда мўл ҳосил олишнинг ўзи бўлмайди. Йил бўйи тинимсиз меҳнат қилиш, меҳнат қилганда ҳам ишнинг кўзини билиб, оқилона иш юритиш талаб этилади.

Маълумки, сўнгги 15—20 йил ичида қўриқ ерларни ўзлаштириш борасида катта ишлар қилинди. Кўплаб пахтачиликка ихтисослашган хўжаликлар юзага келди. Шу жумладан бизнинг Зарбдор туманимизда ҳам янги ерлар очилиб, қишлоқ хўжалик экинлари экила бошланди.

Аммо кўп ишлар истиқболни кўзлаб бажарилмади. Хусусан, сизот сувларини пасайтириш, яъни коллектор-дренаж тармоқларини бунёд этишда хатоликларга йўл қўйилди. Бундай хол ёпиқ дренажларни қуриш жараёнида кўпроқ содир бўлди.

Бошқа мелиорация тадбирлари ҳам кўнгилдагидек бажарилмади. Шунинг учун ҳам кейинги пайтда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлиги пасайди.

Мана республикамиз мустақилликка эришди. Эндиги тараққиётимиз, эл фаровонлиги, юрт тўкинчилигини таъминлаш ўз қўлимизда. Шундай экан, қийинчиликлардан чўчимай истиқлол ва истиқбол йўлида ҳаракат қилишимиз лозим. Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий кенгашининг ўн учинчи сессиясида таъкидланганидек, ерларни мелиорациялаш, тупроқ унумдорлигини ошириш ҳисобига қишлоқ хўжалигини юксалтириш ҳозирги долзарб вазифалардан биридир.

Бу борада туманимизда катта ишлар қилиняпти. Ўтган йил кузи ва жорий йилнинг қиш ва баҳор ойларида 115,4 километр узунликдаги ёпиқ дренажлар ювилди. Анчагина ерда таъмирлаш ишлари бажарилди. Хўжаликлараро ва хўжаликлар ичидаги зовурлар тозаланди. Шунинг учун ҳам шўр ювиш ишлари кўнгилдагидек ўтди. Натижада бу йилги об-ҳаво қийинчиликларига қарамай барча хўжаликларда қишлоқ хўжалик экинларидан мўлжалдаги ҳосил етиштирилди.

Ҳали мелиорация соҳасида қилинадиган ишларимиз кўп. Ёпиқ дренажларни ювиш, зовурларни тозалаш, ерларни ўғитлаш борасида аниқ режалар тузиб чиққанмиз. Ишларимизни шулар асосида олиб боряпмиз. Насиб қилса, ерларимиз унумдорлигини кўтариш ҳисобига маҳсулот етиштиришни кўпайтиравераммиз.

Ўз навбатида аҳолининг энг кам ҳимояланган ва муҳтож табақаларини ўз вақтида қўллаб- қувватлаш ислоҳотларни муваффақиятли ўтказиш кафолатидир. Бу бошланган ислоҳотлар ва покланиш жараёнини орқага қайтишга имкон бермайдиган ижтимоий таянч бўлиб хизмат қилади.

ИШОНЧЛИ ҚАЛҚОН

Э. ҚЎШМАНОВ,
ижтимоий таъминот бўлими бошлиғи

Ҳозирги бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида иқтисодиётимиз ривожида бирмунча танглик юзага келди. Бу аҳоли турмуш даражасига таъсир кўрсатмай қолмайди, албатта. Шунинг учун одамлар руҳини туширмаслик, уларда келажакка, юртимиз истиқболига умид уйғотиш жуда муҳимдир.

Шунинг учун ҳам туман ҳокимлиги аввало маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ҳисобига хўжаликлар иқтисодиётини кўтаришга жиддий эътибор бераётир. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштирганлар ўз меҳнати натижасидан кўпроқ баҳраманд бўлиши учун барча имкониятни яратишга ҳаракат қилинаётир. Президент фармонларига биноан белгиланган давлат буюртмасини бажарганлар қолган маҳсулотни ўзлари тасарруф этишмоқда.

Бу одамларда яхшироқ ишлашга, кўпроқ даромад олишга ишончни мустаҳкамлаяпти. Шунинг учун ҳам ишлар юришиб бормоқда. Лекин имкониятимиз бу билан чекланмайди. Қишлоқда, айниқса чўлда яшаш, меҳнат қилиш осонмас. Яхшироқ манфаатдорлик бўлмаса қийинчиликларга унча-бунча одам дош бермайди.

Шунинг учун аҳолига томорқа ерлари бериш, уй-жой солишига кўмаклашиш доимо эътиборимизда. Хонадонлар зарур бўлса ем-хашак билан таъминланаяпти. Бу йилги ғалла ҳосилидан одамларга буғдой ажратганмиз. Уни ун қилиб торттириб тарқатяпмиз. Сут, гўшт хонадонларнинг ўзларидан чиқяпти. Меъёрлаштирилган озиқ-овқат маҳсулотларини чўлқуварлар ўз вақтида олиб туришибди.

Ҳозирги иқтисодий танглик шароитида кам таъминланган оилалар, кексалар, ногиронлар, байналмилалчи жангчилар, Чернобиль фалокати қатнашчиларига қўшимча ёрдам бериш алоҳида назоратда. Туманда истиқомат қилувчи 150 нафар уруш ва меҳнат фахрийлари, байналмилалчи жангчиларнинг чорва моллари учун ем-хашак уйларига бепул етказиб берилмоқда. 50 дан зиёд нафақахўрларга ем-хашак арзон нархда сотилди.

Республика Президентининг 1991 йил 27 майдаги фармонига асосан 28 нафар ёлғиз кишиларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатилмоқда. 12 кишига кунига бепул иссиқ овқат қилиб беріляпти. Қолганлари имтиёзли асосда озиқ-овқат маҳсулотлари олишаётир.

Туман ижтимоий таъминот тизимида ишловчи олти ходим ёлғиз кишилар хизматида. Улар мунтазам уйма-уй юриб мадад беришади, бозордан озиқ-овқатлар харид қилишади, зарур дори-дармонларни олиб келишади. Қисқаси, ногиронлар ходимларимиз хизматидан мамнун.

Биз бундан буён ҳам аҳолини ижтимоий ҳимоялашни такомиллаштиришни мақсад қилиб қўйганмиз. Бу ривожланган демократик давлат тузими фаолиятининг асосий шартларидан биридир. Шу мақсадда аниқ дастур, ишлаб чиқиб уни изчиллик билан бажаришга ҳаракат қилмоқдамиз. Бунда Президентимизнинг сессиядаги нутқи бизга дастурул амалдир.

ДИЛ МУДДАОСИ

Зарбдорда раҳбарлар ва мутахассислар, деҳқонлар ва чорвадорлар билан узоқ суҳбатлашдик. Чеҳраларида кўтаринкилик, шижоатни кўриб завқландик. Яна ҳам қувонганимиз, туманда жуда кўп ибратли иш қилинган. Янгиларига дадил киришилган.

— Сессия материаллари бизга амалий дастур бўлди, — деди туман ҳокими Ўрозбоқ Эркаев. — Шундан андоза олиб, келажак режаларни белгиладик. Халқимиз фаровонлигини таъминлаш йўлида ҳали кўп юмушларни ниҳоясига етказишимиз лозим. Кўрганларингиз энди бошланиши. Ота-боболаримиз айтганидек улар ҳамир учидан патир. Асосий ниятларимиз Худо хоҳласа, олдинда.

— Илоҳим ниятингизга етинг.

Саҳифани «Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари.

Каримжон РИХСИЕВ,
Равшан БОБОМУҲАМЕДОВлар,
тайёрлашди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

(Давоми. Боши 1-бетда).

нинг ташкилий-техникавий чора-тадбирлари амалга оширилсин.

3. Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги фанлари академияси бошланғич уруғчилик соҳасида олиб борилаётган ишларни кучайтирсин, сара уруғ ишлаб чиқаришни ҳамда суғориладиган ерларда экиладиган ғалла навларини янгилаш ва кўпайтириш учун буғдой ва арпанинг энг яхши маҳаллийлаштирилган навларини урчитишни таъминласин.

4. «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир» 1994 йил ҳосилини йиғиб олиш учун камида 3 мингта комбайн етказиб берсин. Хўжаликларни зарур миқдордаги ер ҳайдайдиган, ғалла экадиган ва тозалайиган ҳамда бошқа зарур техника воситалари билан таъминласин, уларни таъмирлаш ва ишлатиш билан боғлиқ барча масалаларни ҳал этсин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий б[illegible] ғаллани экиб, ўстириб в[illegible]йиғиб оладиган комбайнлар ва бошқа техника воситаларини республикага олиб келиши учун «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир»га имтиёзли қарз берсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Суғориш ва сув хўжалиги вазирлиги қишлоқ хўжалиги ташкилотларини уларнинг сўровига биноан кузги ғаллани кузда (сентябрь-октябрь) ва кўкламда (март-апрель) суғориш пайтларида зарур бўлган сув билан таъминласин, зарурат туғилганида сув истеъмол қилиш лимитларига ўзгартишлар киритсин.

Жамоа ва давлат хўжаликлари шу йилнинг ўзидаёқ кузги ғалла экишда фойдаланишлари учун ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишларини тезлаштириш, 1993 йилдаёқ янги суғориладиган майдонларни ўзлаштириб, ишга тушириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар белгиласин.

6. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва «Ўзагросаноатбанк»и билан биргаликда ғаллакор хўжаликларни маблағ билан таъминлаш, 1993-94 йилларда ғаллачиликни ривожлантириш учун имтиёзли қарзлар бериш тартиби масаласини кўриб чиқсин ва 15 сентябрга қадар Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри, 1993 йил 10 сентябрь.

ҚАРОРГА ШАРҲ

Республиканинг ғаллага бўлган эҳтиёжи кўп йиллар давомида асосан четдан дон ташиб келтириш ҳисобига қондирилар эди. Республикада етиштирилган ғалла умумий истеъмол миқдорининг 30 фоизга яқинини ташкил этарди.

Сўнгги вақтларда жаҳон бозорида ғалла нархи сезиларли даражада ошиб кетди, истеъмолчиларга ғалла етказиб бериш қийинлашиб қолди. Шунга қарамай, республика аҳолини нон билан таъминлашда узилишларга йўл қўймаслик мақсадида валюта, пахта толаси ва бошқа қимматбаҳо бойликларни сарфлаб, четдан ғалла келтиришга мажбур бўлмоқда.

Айни пайтда ғалла етиштиришни кўпайтириш учун республикада мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир.

Илғор хўжаликлар тажрибаси суғориладиган ерларда ҳар гектаридан 50—60 центнер буғдой олиш мумкинлигини кўрсатмоқда. Бироқ кўпгина хўжаликларда у кўрсаткич гектар бошига 20 центнердан ошмайди.

Шу муносабат билан суғорма деҳқончиликнинг мавжуд имкониятларидан оқилона фойдаланиш, республикада ғалла етиштиришни кўпайтириш ҳисобига ана шу маҳсулотга бўлган эҳтиёжни тўла қондириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ҳокимликлари ва қишлоқ хўжалиги вазирлигининг суғориладиган ерларда ғалла етиштириладиган майдонларни анча кенгайтириш тўғрисидаги таклифларини қабул қилди. 1994 йилда камида 1,5 миллион гектар ерда, шу жумладан 750 минг гектар суғориладиган майдонда кузги дон экинлари ўстириш мўлжалланмоқда.

Қарорда бу йилги кўрсаткичлардан анча ортиқ ғалла ҳосили етиштириш ва харид қилиш ҳажми белгиланган, эҳтиёжга яраша уруғлик жамғариш тадбирлари кўзда тутилган.

Шуниси диққатга сазоворки, суғориладиган ерларда ғалла майдонини кенгайтириш пахтазорларни камайтириш ҳисобига амалга оширилади. 1994 йилда 1500 минг гектар майдонда пахта етиштириш мақсадга мувофиқ деб топилди. Тармоқда маҳсулдорликни ошириш ҳисобига пахта ҳосилдорлигини кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

Шу муносабат билан ҳамма жойда силос учун маккажўхорини қайта экишни қўллаш, кечки сабзавот ва картошка, дуккакли дон ва бошқа тезпишар экинларни ўстириш, шу негизда ҳар гектар ердан кафолатланган икки марта ҳосил олиш йўли билан ғалла экиладиган суғорма ерлардан юқори самарадорлик билан фойдаланишни ташкил этиш Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши, вилоят ва туманлар ҳокимликлари, қишлоқ хўжалиги идоралари, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассисларининг энг муҳим вазифасидир.

Республика қишлоқ хўжалиги идораларига жамоа ва давлат хўжаликлари раҳбарлари, мутахассислари ва механизаторлари билан суғориладиган ерларда дон етиштиришнинг илғор технологияси бўйича семинарлар ўтказиш топширилди. Агротехника тадбирлари бутун мажмуини амалга ошириш устидан қаттиқ назорат ўрнатиш ҳар бир хўжалик ва туманда гектаридан камида 40—45 центнер ғалла олиш мақсадини кўзлаб, эҳтиёжга яраша миқдорда минерал ва маҳаллий ўғитлар солишни таъминлаш зарур.

Айни пайтда республиканинг ғаллага бўлган эҳтиёжини ўзимизда етиштириладиган ҳосил ҳисобига тўла қондириш мақсадида ғалла етиштиришни янада кўпайтириш тадбирлари белгиланди.

Ғалла майдонлари кенгайтирилиши муносабати билан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида кўзда тутилаётган таркибий ўзгаришлар муҳим эканлигини ҳисобга олиб, ғалла экинлари селекцияси ва уруғчилиги ишларини тубдан қайта кўриб чиқиш, суғорма деҳқончилик учун ғалланинг маҳаллий навларини яратиш зарур. Ғаллачиликнинг моддий-техникавий базасини жиддий равишда мустаҳкамлаш лозим бўлади.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академиясига бошланғич уруғчилик соҳасидаги ишларни кучайтириш, навларни изчил равишда алмаштириб туриш ва суғориладиган ерларда ғалла майдонини кенгайтириш учун маҳаллийлаштирилган энг яхши буғдой ва арпа навларининг сара уруғларини етиштиришни таъминлаш топширилди.

«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир»га 1994 йил ғалла ҳосилини ўриб-йиғиб олиш учун зарур миқдордаги комбайнларни келтириш, хўжаликлари ер ҳайдайдиган, ғалла экадиган, донни тозалайдиган ва бошқа машина ва механизмлар билан таъминлаш бўйича чоралар кўриш, уларга хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш билан боғлиқ барча масалаларни ҳал қилиш таклиф этилди.

Ҳукумат белгилаган тадбирлар яқин йиллар мобайнида республика хўжаликларида ғалла етиштиришни анча кўпайтириш, Ўзбекистоннинг бошқа давлатлардан келтириладиган ғаллага муҳтожлигини камайтириш имконини беради.

Бозор шароитида хўжалик юритиш

ИСЛОҲОТ ҲИСОБ-КИТОБГА ТАЯНАДИ

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИ МАХСУС МУХБИРИ САВОЛЛАРИГА УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ МОЛИЯ БОШҚАРМАСИ БОШЛИҒИ, ИҚТИСОД ФАНЛАРИ НОМЗОДИ ОМОН ХУШМУРОДОВ ЖАВОБ БЕРАДИ

— Айтинг-чи, республикамиз қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни изчил амалга ошириш учун қандай чора-тадбирлар кўрилмоқда?

— Саволингизга жавоб беришни бошлашдан аввал Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг қуйидаги сўзларига эътиборни жалб қилмоқчиман: «Иқтисодий ислоҳотдан мақсад — республика халқ хўжалиги тармоқларини бозор иқтисодиёти шароитига ўтказиб, четдан олиб келинаётган маҳсулотларни ўзимизда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиб, Ўзбекистоннинг тўла иқтисодий мустақиллигига эришмоқдир».

Республика халқ хўжалигида қишлоқ хўжалиги етакчи соҳа бўлганлиги учун ҳам уни келгусида ривожлантириш, маҳсулот мўл-кўллигига эришиш, қишлоқ аҳолисининг бой-бадавлат бўлиши уфқларини очиш, уларнинг яшаш шарт-шароитларини жаҳон даражасига етказишни ислоҳотсиз тасаввур қилиб бўлмаслигига ҳамманинг ишончи комил. Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотнинг бошланиш даври 1989 йилга тўғри келади ва у бугунги кунда босқичма-босқич шахдам одимлар билан амалга оширилмоқда. Ўшанда юртбошимизнинг шахсан ташаббуслари билан деҳқонларга томорқа учун сараланган суғориладиган майдонлардан ер ажратиб берилиши халқимизнинг асрий ниятларини рўёбга чиқиши учун дебоча бўлди десак адашмаймиз. Бугунги кунда ярим миллион гектардан зиёдроқ ер берилди, бу эса ўз навбатида қишлоқ халқи хонадонининг янада бойишига ва истеъмол бозорининг тўкин-сочин бўлишига замин яратди.

Шундан кейин қишлоқда фермер (деҳқон) хўжаликларини тузишга жуда катта эътибор қаратилди, ҳозирги пайтда 13 мингдан ошиқроқ фермер (деҳқон) хўжалиги фаол хизмат кўрсатмоқда, уларнинг ихтиёрида 116 минг гектар ер майдони бор. Шу йилнинг ҳозиргача ўтган даврида фермерлар томонидан 2030 тоннадан зиёдроқ гўшт, 13 минг тоннадан кўпроқ сут етиштирилиб, давлатга топширилди.

1992 йилдан бошлаб асосан зарар билан ишлайдиган, паст рентабелли, давлат маблағи ҳисобига яшашга ўрганиб қолган давлат хўжаликларини мулкчиликнинг нодавлат тузилмасига ўтказиш жараёни бошланди ва бу ҳақда ҳукуматимизнинг 1992 йилдаги 21-сонли, 1993 йилдаги 13 ва 137-сонли қарорлари қабул қилинди.

Ҳозирги кунга келиб режадаги 701 давлат хўжалигидан 670 таси мулкчиликнинг нодавлат тузилмасига айлантирилди. 657 та чорвачилик фермаси хусусийлаштирилиб, ўша жойларда меҳнат қилаётган жамоалар мулки бўлиб қолди. Шуни таъкидлаш лозимки, қишлоқ хўжалигида якка ҳукмрон бўлган давлат мулкчилиги ўрнига бозор иқтисодиётининг асосий талаби бўлган давлат тасарруфидан ташқаридаги мулкчилик шаклларига бўшатиб бериш жараёни кечмоқда.

Жамоатчилик мулкига ҳамда бошқарувига асосланган ва кўп йиллардан буён синалган жамоа хўжаликлари билан бир қаторда нодавлат тузилмага айлантирилган ва жамоа бошқарувига асосланган ширкат, фермер, уюшма, ижара-ширкат, жамоа-ширкат бирлашмалари ҳамда хусусий мулкчилик асосидаги жамоа фермалари каби тузилмалар мустақил фаолият кўрсатиб, мўл-кўл маҳсулот етиштирмоқдалар. Бу табиийки, кўп тармоқли иқтисодиётни вужудга келтирди ва ривожланишнинг ўзаро рақобатли шаклларининг ҳаётдан ўрин олишига олиб келди.

Қишлоқ хўжалигида асосий тур маҳсулотларга давлат буюртмасининг босқичма-босқич камайтириб борилаётганлиги, уларнинг кўпчилик қисмига эркин нархларнинг жорий қилиниши, ернинг деҳқонларга узоқ (камида 10 йиллик) муддатга ижарага берилганлиги, бошқа барча турдаги асосий воситаларнинг жамоаларга, ижарачиларга бепул мулк қилиб берилганлиги, чорва фермаларининг жамоаларга хусусий мулк қилиб сотилаётганлиги деҳқончилик ва чорвачилик тарихида мисли кўрилмаган ислоҳотдир. Шу ўринда бир оддий ҳақиқатга диққатни жалб қилишни лозим деб ҳисоблайман. Деҳқон ва чорвадор тўла эркинлик олди, ер ижарага берилди, мулк хусусийлашди, давлат буюртмаси камайтирилмоқда, ундан ортиқ маҳсулотни эркин шартномавий баҳо билан сотишга, ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва ривожлантиришга барча шарт-шароитлар яратилиб, ички ишларига бурунгидай аралашишлар йўқотилган, тадбиркорлик ва ишбилармонлик рағбатлантирилаётган ҳозирги пайтда мустақил республика дастурхонини бойитиш ва иқтисодий қудратини мустаҳкамлаш учун изланиш ҳамда фидокорона меҳнат қилиш вақти келди.

Дўстлик тумани «Дўстлик» ижара-ширкат бирлашмаси, Нишон тумани Ч. Бегимқулов жамоа-ширкат хўжалиги, Ромитан туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжаликлари ва шунга ўхшаш давлат тасарруфидан чиққан бир қатор хўжаликларнинг ҳамма соҳасида — яъни таъминотда, хизмат кўрсатишда, ишлаб чиқаришда, савдо-сотиқда мустақил ширкатлар тузилган бўлиб, ҳар бирининг ўз мулки бор, ҳисоб-китоблари алоҳида, маҳсулотни мустақил тасарруф этади, даромадни ўзлари тақсимлашади. Бу ширкатлар ихтиёрий ҳолда уюшмаларга бирикканлар. Ширкатларнинг ўзаро ички муносабатлари «олди-сотди» принципига асосланган ҳолда қатъий шартнома асосида чек орқали ҳисоб-китоб қилинади. Бирининг иккинчисига ўтиб хизмат қилиши ҳам пул билан амалга оширилади, бу нарса ўз навбатида ҳар бир ширкатнинг харажат ва даромадларини аниқ ҳисоб қилиши учун шароит яратади. Бу қайси жамоа умумий дастурхонга қанча ҳисса қўшаётганини билишга, даромадини ўзи тасарруф этишига имконият туғдирди. Улар ўз фаолиятларининг натижасидан фойда ёки зарар келаётганини билган ҳолда меҳнат қилаяптилар. Мана шунинг ўзи ислоҳотнинг асосий мақсадидир.

Иқтисодий ислоҳот ўзининг ижобий натижаларини қисқа муддатдаёқ кўрсатмоқда. Самарқанд вилоятининг Нарпай тумани Бобур номли жамоа хўжалигида чорва фермаси яқингинада акционер жамиятига айлантирилган эди. Иш натижаларида жуда катта ижобий ўзгаришлар бўлганлиги исботланди. Бу фермада 603 бош қорамол бўлиб, уларни бешта кичик жамоага акция сотиш йўли билан хусусий мулк қилиб берилган, тижорат банкида ҳар бирининг ҳисоб счётлари очилган, маҳсулотни сотишидан олинадиган пул даромади шу счётларга келиб тушмоқда. Харажат ҳам шу ҳисобдан қилинмоқда. Ем-хашак етиштириши учун 176 гектар суғориладиган майдон жамоаларга бутунлай фойдаланишлари учун ижарага ажратиб берилган.

Қисқа даврда, ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут 1312 килограммни ташкил этди, бу 1992 йилнинг шу даврига нисбатан 78 килограмм кўпдир. Маъмурий-бошқарув тизимида ферма хусусийлаштирилган кунгача ишлаб келган 12 штат бирлигининг ҳаммаси қисқартирилган ва фермани жамоанинг ўзи бошқармоқда.

Ургут туманининг А. Темур номли жамоа хўжалигида хусусийлашган ферма У. Зулфиқоров бошчилигидаги жамоага берилган. Бу ерда 434 бош қорамол мавжуд бўлиб, шундан 190 боши сигир. Говмишлар бошқа асосий воситалар билан биргаликда жамоага сотилган. Ҳозирги кунда 155 бош сигирнинг ҳар биридан 8,7 килограммдан сут соғиб олинаяпти. Жамоа фермаси аъзоларига 200 гектар суғориладиган майдон ижарага берилган бўлиб, унда ҳаммаси бўлиб 47 киши ишламоқда.

Қарши туманидаги Ю. Хушвақтов номли жамоа-ширкат хўжалигидаги хусусийлашган «Чорвадор» жамоа фермасининг 798 бош қорамоли бўлиб, шундан 295 боши сигирлардир. Ҳозирги кунда ҳар бир сигирдан 8 килограмдан сут соғиб олишга эришилмоқда. Бу эса 1992 йилнинг шу даврига нисбатан 2,5 килограммдан кўпдир.

— Ислоҳотни амалга ошириш жараёнида маъмурий-бошқарув тизимида қандай ўзгаришлар бўлаяпти?

— Ислоҳотнинг энг муҳим жиҳатларидан бири — ишлаб чиқаришни четдан туриб бошқариш услубидан воз кечиш, буйруқбозликка батамом барҳам бериш, иш бажарувчиларга эркин фаолият ва тижорат қилишлари учун барча шароитларни яратиш, ўз-ўзини бошқаришга кенг йўл очиб беришдан иборатдир.

Бошқаришнинг шу пайтгача қўлланилган услуби чуқурроқ таҳлил қилинганда шуни айтиш жоизки, деҳқон ёки чорвадорга ҳар бир иш технологиясини ёки муддатини белгилаб бериш кўп ҳолларда ижобий натижага олиб келмаган. Уларнинг меҳнатидаги ўзига хосликлар унга кўпроқ эркинлик беришни, унинг иш режимини ўзи белгилашига иложи борича имкон ажратишнинг тўғрилигини исбот қилган. Шунга қарамасдан бошқарув ҳар қандай босқичда сақланиб қолиши зарур. Усиз ишни рисоладагидек юритиб бўлмайди. Тарихан исботини топган ҳақиқат мавжуд: хонадонда оилабоши, юртда эса оқсоқол бўлган. Оқсоқоли ва юртбошиси бўлган эл маслаҳат билан иш юритган. «Маслаҳатли тўй тарқалмас деган ақидага амал қилинган. Шу нуқтаи назардан ёндашилганда ҳам бошқарув тизимининг бўлиши ҳаётий заруриятдир. Лекин айрим жойларда бир нарса одат тусига кириб келганки, бошқарув ишига раҳбар билан биргаликда мутахассислар ҳам аралашишади. Ваҳоланки, мутахассислар асосан илғор технология, тажриба, ютуқларни ишлаб чиқаришга жорий қилишлари, ихтиро ишлари билан шуғулланишлари, янгиликларни ўрганишлари зарур.

Республика қишлоқ хўжалигида давлат корхоналари мулкчиликнинг бошқа кўринишларига ўтказилиши муносабати билан уларнинг бошқарув тизимида 5991 штат бирлиги қисқартирилди ва бу фақат иш ҳақининг ўзидан ойига 151,5 миллион сўм маблағни иқтисод қилишга имкон яратди. Бугунги кунда Дўстлик тумани «Дўстлик» ижара-ширкат бирлашмаси марказий бошқарувида 23 киши, Нишон тумани Чўли Бегимқулов номли жамоа-ширкат хўжалигида 18 киши, Ромитан тумани «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги марказий идорасида 16 киши ишлаяпти.

Фарғона вилоятида мулкчилик шаклини ўзгартирган хўжаликлар бошқарув ходимларининг сони аввалги 1347 нафардан ҳозир 819 нафарга келтирилди. Бошқарувдаги раҳбарликнинг энг мақбул йўли ахборотлар сонини иложи борича камайтириш чорасини кўришдан иборат. Бунинг учун асосий ва иккиламчи материалларни ажратиб олиш, энг муҳимларинигина юқори бошқарув органларига бериш йўлини танлаш керак. Бундан ташқари идоралар ичида ва ўзаро ахборот алмашишда «Қоғозсиз ахборот тўплаш» моделини тезроқ жорий қилиш мақбул йўлдир.

— Хўжаликларнинг молиявий аҳволи ва уни соғломлаштириш учун қандай тадбирларни адо этиш керак, деб ҳисоблайсиз?

— Вазирлигимиз тасарруфида 1609 қишлоқ хўжалик корхоналари, 69 та паррандачиликка ихтисослашган хўжаликлар, кўплаб қурилиш ва бошқа ташкилотлар мавжуд бўлиб, бу йилги ҳисоб-китобларимиз натижасига кўра 980 миллиарддан ошиқроқ даромад олишни мўлжаллаб турибмиз. Бозор иқтисодиёти шароитида даромадни чамаламасдан, хўжалик бюджетининг кирим ва чиқимини сарҳисоб қилмасдан, даромаднинг харажатга нисбатан устунлигини таъминламасдан иш фаолиятини юритишни боши берк кўчага кириб қолишга ўхшатиш мумкин.

Молиявий аҳвол ва уни соғломлаштириш масаласи иқтисодиётнинг бош мезони ҳисобланади. Ҳозирги кунда молиявий аҳволимизни яхши деб айтолмаймиз. Таъминот ресурслари, ёқилғи, ўғит, эҳтиёт қисмлар, техникаларнинг харид нархи ҳаддан ташқари ошиб кетганлиги иқтисодиётимизни анча мушкул ҳолга солиб қўйди. Боз устига қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ўзига хос хусусиятларидан бири — йил давомида харажат сарфланаверади, аммо асосий ҳосил йилнинг куз фаслида йиғиб олинади ва маҳсулот сотишдан олинадиган даромад ҳам шу даврга тўғри келиши молиявий аҳволимизга ўзининг салбий таъсирини ўтказмасдан қолмайди.

Бунга қўшимча қилиб шуни айтиш лозимки, ҳукуматимиз жуда кўпчилик қишлоқ хўжалик маҳсулотларига эркин нарх белгилаб, шароит яратиб берганига қарамасдан қайта ишлаш корхоналари ва тайёрлов ташкилотларининг кўпчилиги ўзларининг шартларини қўйиб, келишилган нархларни арзон-гаров белгилашга деҳқонни мажбур қилмоқдалар. Улар маҳсулотни етиштириш харажати билан қизиқмайдилар. Ваҳоланки, хўжалик ҳисобининг энг зарур шарти айни шунда. Натижада деҳқон ўз маҳсулотини арзон-гаровга топширишга мажбур бўлмоқда. Чунки туманда нари борса биттадан тайёрлов идораси ва консерва заводи бор. Тез бузиладиган маҳсулотни эса кўпроқ ушлаб туриб бўлмайди.

Вазирлигимиз молиявий аҳволини соғломлаштириш, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш, ишчи ва хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш, янги иш жойларини ташкил этиш каби масалаларнинг ечимини хом ашё, ярим тайёр маҳсулот сотишдан тайёр маҳсулотлар сотишга ўтишда деб ҳисоблаб, бугунги кунда қайта ишлаш корхоналарини қуриш ҳамда хорижий сармоялар ҳисобига қўшма корхоналарни кўпроқ ишга тушириш масаласида бир қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Вазирлик хўжаликлари ва корхоналари яқин келажакда тайёр маҳсулотларни сотиш, хорижий мамлакатлар билан алоқаларимизни янада кенгайтириш ҳисобига молиявий аҳволимизни соғломлаштириш билан биргаликда Президентимиз таъкидлаганларидек, республика бўйича ялпи маҳсулотни 3 марта ва миллий даромадни 2 марта оширишга муносиб ҳисса қўшадилар.

— Келгусида иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштириш учун қандай тадбирларни амалга ошириш зарур деб ҳисоблайсиз?

— Мустақил республикамиз халқини боқиш, иқтисодий соҳада четдан таъминотга эҳтиёж сезмаслигини таъминлаш ўзимизнинг ички имкониятимизни тўла ишга солиб, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ишимизнинг асосий мезонидир.

Қишлоқ хўжалигининг базасини мустаҳкамламасдан, унинг ишлаб чиқариш механизмини такомиллаштирмасдан, бозорга олиб кирмасдан, қилинаётган хизматларнинг турларини кўпайтирмасдан, хом ашёдан тайёр маҳсулот сотишга ўтишга эришмасдан республика аҳолисини бойитиб бўлмайди. Мана шундай улкан вазифаларни уддалашимиз учун ҳам ислоҳот фақат қишлоқ хўжалигидагина эмас, балки халқ хўжалигининг ҳамма соҳасида амалга оширилмоқда. Чунки истиқлол бизга эркин фикрлашимиз, эркин ишлашимиз, ўз мулкимизга, табиий ресурсларимизга, ер ва сувимизга эгалик қилишимиз учун равон йўл очиб берди, эндиликда ўз истиқлолига эга бўлган халқ ўзини боқиши учун тинмай изланиши, барча имкониятларни ишга солиб, маҳсулотлар билан бозорни тўлғазиши ва ниҳоят даромадни ҳам ошириши шарт. Мана шу ҳақиқатни англашнинг ўзи ислоҳотни қўрқмасдан, зарур бўлганда таваккалчиликдан ҳам ҳайиқмасдан амалга оширишни талаб этади.

Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотда энг долзарб масала — ер ва ундан самарали фойдаланишдир. Ҳукуматимиз фойдаланишдаги ерларнинг аҳволини яхшилаш, суғориладиган майдонларни комплекс қайта таъмирлаш, коллектор-дренаж системаларини қайта жиҳозлаш ва қуриш ишларига 1993 йилдаёқ 10 миллиард сўм маблағ ажратди. Ҳозирги кунда бу маблағнинг 50 фоизи ўзлаштирилди. Ерларнинг унумдорлигини ошириш, мелиоратив ҳолатини яхшилаш, фойдаланилмасдан ташландиқ бўлиб ётган ерларни ўзлаштириш ғоят муҳим вазифадир.

Республикамизда дон маҳсулотларини кўпайтириб, халқимизни ўзимизнинг нонимиз билан боқиш йўлида катта қадам ташланди, яъни бу йил 750 минг гектар суғориладиган майдонларда ғалла экилади. Галдаги вазифа ҳосилдорликни муттасил оширишнинг барча омилларини ишга солиш ҳисобланади.

Яна бир муҳим масала — келгусида бозор иқтисодиёти талабларидан келиб чиққан ҳолда унинг талаби ва эҳтиёжига кўра ҳисоб-китобларни қилиб, қайси турдаги маҳсулотларни кўпроқ, қайси бирларини камроқ етиштиришни чуқур таҳлил қилишимиз керак. Жумладан, бугунги кунда хўжаликларимизда 41458 гектар тут плантациялари бўлиб, шундан 207 минг тонна тут барги олинади ва бунинг ҳисобига 1993 йилда 29 минг тонна пилла етиштирилди. Ҳозирги ҳисоб-китобларга кўра жамоа, ширкат ва давлат хўжаликлари пилла етиштиришдан сурункали зарар олмоқдалар. Буни тузатиш чора-тадбирларини белгилашимиз, зарур бўлса бозор талабидан келиб чиққан ҳолда бу турдаги маҳсулотларга маълум чегара белгилашимиз ислоҳотнинг талабидир.

Ислоҳотнинг жойларда тезликда муваффақиятли амалга оширилиши кўп жиҳатдан раҳбарларга боғлиқ. Олий Кенгашнинг XIII сессиясида Президентимиз Ислом Каримов «Республикадаги ҳар бир раҳбар, ҳар бир ходим, илғор фикрловчи ҳар бир одам ислоҳотлар ғояси билан яшаши лозим» деб айтдилар. Демак, раҳбарларимиз, ҳар бир ходим энг аввало ислоҳотнинг мақсадини, моҳиятини чуқур ҳис қилишлари зарур. Улар иқтисодиёт билан ҳар куни, ҳар соатда шуғулланишлари, иқтисодий билимлар асосини ўрганишлари керак. Чунки пулни топиш бир масала, уни тўғри сарфлаш янада оғир муаммо. Айниқса ҳозирги ислоҳотлар аниқ ҳисоб-китобни, чуқур таҳлилни ёқтиради.

— «Қишлоқ ҳақиқати» муштарийларига ниятингиз?

— Алломаларимиздан бири «Ниятим шуки, ниятингга етгин» деганлар. Дарҳақиқат, доимо яхши ният қилишу умид билан яшашни шиор қилиб олганмиз. Шундай экан, мустақил республикамизнинг истиқлоли йўлида Оллоҳ таолодан яхши ниятлар ва катта мақсадлар билан яшаётган диёнатли, бардошли, орномусли, бир сўзли халқимизга соғлиқ ва омонлик тилаймиз.

ИЛМ-ФАН ҚУДРАТИ—ДЕҲҚОНЧИЛИККА

8 сентябрь куни пойтахтда иш бошлаган Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг сессияс[illegible] илм-фанда юзага келган в[illegible] тўпланиб қолган муаммоларни муҳокама қилишга бағишланди. Уч кун давом этган «Ўзбекистон деҳқончилик-саноат мажмуига илм-фан ёрдами» мавзуидаги бу анжуман кенг қамровдаги, хилма-хил масалаларни қараб чиқди. Унинг иштирокчилари олтита бўлимга бўлиниб, ўз йўналишлари бўйича долзарб ва зарур мавзуларда маърузалар, баҳс-мунозаралар қилишди. Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни тобора чуқурлаштириш, пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини ошириш, ерлар унумдорлигини кўтариш, хом ашё ва маҳсулот сифатини яхшилаш, устивор тармоқнинг ишлаб чиқаришини механизациялаш ва автоматлаштириш, сабзавот ва мева етиштиришни кўпайтириш, пиллачиликни, ўрмон хўжалигини ривожлантириш, ғаллачиликда туб ўзгаришлар қилиш каби масалалар чуқур ва атрофлича кўриб чиқилди. Булар юзасидан жуда кўп таклифлар, фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Анжуманнинг учинчи куни академия мажлисхонасида якунловчи йиғин бўлди. Унда бўлимларда қилинган ишлар, айтилган фикрлар умумлаштирилиб, хулосалар чиқарилди. Бўлимларнинг раҳбарлари қисқа, лўнда, мазмунли ахборот бердилар.

Пахта бугунги кунда ҳам мустақил республикамиз учун ўз мавқеини ва аҳамиятини йўқотгани йўқ. Аксинча, дунё бозорида ва халқаро муомалада харидоргир мол бўлиб турибди. Шу боисдан тармоқни ривожлантириш, иқтисодий ислоҳотларни тезроқ амалга ошириш, шу тариқа тола сифатини яхшилаш муҳим вазифа ҳисобланади. Пахтачилик бўлими раҳбари, ЎзПИТИ директори, академик Ш. Иброҳимов юқоридаги муаммолар кенг муҳокама этилганлигини айтди. Бир ярим кун давомида ўттиздан зиёд маъруза, кўплаб нутқлар, таклиф-мулоҳазалар тингланди. Шулар асосида иккита мукаммал ҳужжат тайёрланди. Уларнинг бири тармоқни жадал ривожлантириш бўйича таклифлар, иккинчиси илмий-тадқиқотларни кучайтириш йўл-йўриқларидир. Чигитни аниқ уялаб экиш, пуштага уруғ қадаш, илмий асосланган алмашлаб экишни жорий этиш юзасидан хулосалар бор. Сурхондарё, Қашқадарё вилоятлари ва Бухоронинг жанубий қисмида 40 фоиз майдонларда пахта ва ғалланинг эртапишар навларини экиб, икки марта ҳосил олиш каби таклифлар чиндан ҳам қимматлидир.

Мева-сабзавотчилик бўлими раҳбари, Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори академик М. Мирзаев аҳолини мева-чева билан таъминлаш, бу борада кескин ўзгаришлар қилиш юзасидан қатор таклифларни айтди. Боғлар, токзорлар, сабзавот экинлари ҳосилдорлигини ошириш, маҳсулот ҳажмини кўпайтириш учун мақбул навлар, технологиялар мавжуд. Уларни ишлаб чиқаришда қўлланиш ижобий самаралар беради. Айни вақтда республика бўйича 1 миллион 200 минг тонна ҳосил етиштирилаётган бўлса, бу кўрсаткични яна 1 миллион тоннагача кўпайтириш имкони бор. Илмий тажрибаларда гектаридан 55 центнердан мева, 60—65 центнердан узум олинаётган бир вақтда хўжаликлар бундан анча оз натижаларга эришаяпти. Сабзавотчиликда ҳам шундай. Айниқса қуруқ мевалар тайёрлашга эътиборни кучайтириш зарур. Ҳозир 8—12 минг тонна атрофида майиз тайёрланмоқда. Ҳолбуки, уни 18—20 минг тоннага бемалол етказиш мумкин. Жаҳон бозори талабларига жавоб берадиган маҳсулотлар етиштириб, валюта ишлаш фурсати етди. Олимларимиз картошкачиликда ўз технологиямизни яратишни асосий мақсад қилиб қўйдилар.

Механизациялаш, электрлаштириш ва автоматлаштириш бўлими раҳбари, ЎзҚХЭМИТИ директори, академик А. Ҳожиев, ғаллачилик бўлими раҳбари, «Ғалла» ИИБ бош директори Қ. Эшмирзаев, чорвачилик бўлими раҳбари, ЎзЧИТИ бўлим бошлиғи, академик Ш. Акмалхонов, иқтисодиёт бўлими раҳбари, ЎзҚХИИТИ директори Ф. Қаюмов ўртоқлар ҳам ахборот бердилар. Республика раҳбарияти кейинги йилларда ғаллачиликни ривожлантиришга, республиканинг донга эҳтиёжини ички имконият ҳисобига кўпроқ таъминлашга алоҳида эътибор бераяпти. Ғаллазорлар тобора кенгаймоқда. Бу майдонлардан унумли фойдаланишда, арпа ва буғдой ҳосилдорлигини оширишда олимлар қатор таклифларни билдиришди. Эллигинчи йилларда хорижга сотилган буғдойнинг «Саримағиз» ва бошқа қаттиқ навларини кўпайтириш заруратга айланмоқда.

Чорвачиликда ҳам долзарб муаммолар талай. Илгари республикада тайёрланган қоракўл жаҳон бозорида жуда харидоргир бўлган. Ҳозир ҳам шундай, лекин уни сотишда қийинчилик туғилаяпти. Агар 1991 йилда 1 миллион дона қоракўл сотилган бўлса, ўтган йили бу рақам 120 минг донага тушди. Жорий йилда эса ҳеч ким қайғурмаяпти. Унга талабни кучайтириш мақсадида бирон-бир йиғин ёки ким ошди савдоси уюштирилмаяпти. Қимматли маҳсулот — жун ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Аввало унинг нархи жуда арзон. Қолаверса, Ўзбекистонда жунни қайта ишловчи Келесдаги кичикроқ корхонадан бошқа биронта корхона йўқ. Олимлар шулар хусусида жонкуярлик билан таклифлар билдиришди.

Шубҳасиз анжуман фойдали бўлди. Академик Ш. Акмалхонов таъкидлаганидек, ҳар икки-уч йилда соҳалар бўйича шундай йиғин ўтказиш керак. Яна бир нарса аёнлашди: олимларимиз у ё бу тармоқлар, навлар ва ҳоказолар тўғрисида жуда кўп тавсияномалар ишлаб чиқишган. Аммо бугунги шароитда бундай тавсиялар эмас, балки яхлит технологиялар зарур.

Биз академия президенти вазифасини бажарувчи академик С. Усмоновдан сессия қандай ўтганлигини изоҳлаб беришини сўрадик.

— Анжуманимиз илм-фандаги катта кучни жамлагани, йирик илмий таклифларни юзага чиқаргани билан аҳамиятли бўлди, — деди Саид Нўъмонович. — Аввало қишлоқ хўжалиги фанининг ҳар бир соҳасига илмий асосланган баҳолар берилди. Уларни ривожлантириш бўйича таклифлар билдирилди. Зиммадаги вазифаларни бажариш юзасидан аниқ тадбирлар ишлаб чиқилди. Мавжуд тавсияномалар, фан ютуқларини ишлаб чиқаришга тезроқ етказиш йўллари аниқланди. Илмий йўналишлар бўйича эски, яроқсиз мавзулар чиқариб ташланиб, янгилари белгиланди.

Дарҳақиқат, олимлар анжумани катта тадбир бўлди. Унда билдирилган таклифлар, тавсиялар, фикр-мулоҳазалар ишлаб чиқаришда қўлланилса ўз ижобий натижаларини беришига шубҳа йўқ.

Эргаш ИБРОҲИМ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Баҳовуддин Нақшбанднинг 675 йиллиги

НАҚШБАНД ТАРИҚАТИ: КЕЧА, БУГУН ВА ЭРТАГА

Нақшбандия тариқати ҳақида гап борар экан, дастлаб унинг икки қиррасига алоҳида тўхташни истардик. Уларнинг биринчиси — тариқатдаги, шу жумладан нақшбандия тариқатидаги ахлоқий қоидалар мажмуасининг ўрта асрлар шароитида тутган ўрни масаласи. Иккинчиси — «нақшбандия тариқати» деб аталмиш диний-фалсафий оқимда ўз ифодасини топган ахлоқий қоидаларнинг бугунги ҳаётимиз ва маданиятимиздаги ўрни масаласи.

Нақшбандия таълимоти билан таниш бўлган ҳар бир кишига аёнки, агар биз бугунги ҳаётимизнинг, мустақиллик даврида шаклланаётган мафкурамизнинг манфаатларини кўзлайдиган бўлсак, ўтмишимиз «тариқат» деб аталган фикрий оқимга, бу оқимнинг буюк намояндаларига — машойих ва авлиёларга муносабатимизни тубдан ўзгартиришимиз шарт. Бизнинг аждодларимиз тариқатга, унинг буюк намояндаларига чуқур ҳурмат билан қараганлар.

Амир Темур, Ҳусайн Бойқаро ва Бобур каби буюк бобокалонларимиз қалбдан ҳурмат этган тарихий шахсларни бугунги авлодлар ҳам иззат этишга ҳақли ва бурчли. Аттор, Жомий ва Навоий каби улуғ мутафаккир ва адиблар тариқатга, машойих ва авлиёларга бутун-бутун асарларини бағишлаган экан, буни катта бир маънавий хазинанинг аждодларимиз томонидан бизга ҳадя этилиши ва васият қилиниши деб тушунмоқ керак. Биз тариқат намояндаларининг меросини жиддий равишда ўрганишимиз ва унда ўтмишга мансуб томонларни ҳам, бизнинг замонамиз учун фойдали томонларини ҳам аниқлашимиз ва уларга муносиб баҳо беришимиз зарур.

Ўз ҳаётини савоб ишлар қилишга, халқининг моддий ва маънавий ҳаётини яхшилашга сарф этган ҳар бир катта ва кичик шахсни халқ ҳеч қачон унутмайди. Ҳаётда бир карра бунёд этилган савоб иш ва олға сурилган саодатбахш ғоянинг умри боқий. Халқ хотираси ҳам уларни авлоддан авлодга бебаҳо ҳадя тариқасида узатади.

Баҳовуддин Нақшбанд юбилейи режаси бўйича бир гуруҳ олимлар ва ёзувчилар Гулистон районининг Боғистон қишлоғида, яъни Хожа Аҳрор Валий туғилган жойда бўлган халқ байрамига таклиф этилган эдик. Байрамнинг кўтаринки руҳи, ўз диний эътиқодини, ниҳоят, ҳеч нарсадан ҳайиқмай намоён этиш имкониятига эга бўлган халқнинг тантанаси бизни, табиий, жуда қувонтирди. Айниқса бир ҳодиса қалбларимизга ларза солди ва абадий ёдимизда қолди. Бу — Хожа Аҳрорнинг амакиси Шайх Умар қабрининг бугунгача сақланиши эди. Агар Хожа Аҳрорнинг Амир Темур вафот этган йили, яъни 807 (1404) йилда туғилганини эътиборга олсак, Шайх Умар ўн тўртинчи асрнинг одами бўлиб чиқади. Шаҳардан жуда узоқда, тоғ бағрида ва дарё бўйида жойлашган кичик қишлоқда яшаб ўтган оддий бир шайх ўз халқи кўнглида етти юз йилдан бери яшаган ва бугун ҳам ҳурмат ва миннатдорлик билан тилга олинади, кишилар мушкул аҳволга тушганларида унинг руҳидан мадад олиш учун ҳамон унинг мозорини зиёрат этадилар.

Биз янги маданиятимиз ва мафкурамизни яқин ўтмишимизнинг аччиқ тажрибасини ҳам ҳисобга олиб туриб яратишимиз керак. Кейинги етмиш йиллик ҳаётимизда йўл қўйилган хатоларнинг бири — инсоният тараққиётининг ҳар босқичида диннинг мафкуравий негиз сифатида ўйнаган катта ижобий ролини инкор этиш бўлди. Энди биз янги маданиятимизни, мафкурамизни яратмоғимиз керак.

Диний эътиқодларга кенг йўл очилган, дин маънавиятимизнинг ажралмас қисми бўлиб қолган бугунги кунда бизга диний эътиқод билан суғорилган, Аллоҳни танишга асосланган ахлоқ зарур. Халқимизнинг бутун тарихи мобайнида ишланган, асрдан асрга бойитиб ва мукаммаллаштириб борилган ахлоқ бугунги ва келажагимиздаги ахлоқий қоидаларимизга асос бўла олади. Шундай асослардан бири ва жуда муҳими — нақшбандия тариқатида шаклланган ахлоқий қоидалар мажмуасидир. Бу мажмуа ислом дини асосларига таянади ва халқ ахлоқининг бош талабларини ва хусусиятларини қамраб олади.

Бу ахлоқий мажмуа ва ахлоқий дастур қадимдан аждодларимиз томонидан бизга васият этиб қолдирилгандир. Буюк Абдухолиқ Ғиждувоний ўзининг сўфилик ғоялари саноғини «Васият қилурман...» сўзлари билан бошлаган эди. Бизнинг халқимиз доимо шу васиятга содиқ қолди, тарбиявий аҳамиятга эга бўлган тасаввуфий дунёқарашни ривожлантирди. Баҳовуддин Нақшбанд таълимотида бу дунёқараш янги, юқори босқичга кўтарилди, у ўн бешинчи асрда халқимизнинг энг буюк кишиларининг дунёқараши бўлиб қолди. Шундан кейин ўтган асрлар мобайнида нақшбандия тариқатида шаклланган ахлоқ улуғ маънавий бойлик ҳисобланиб, халқимизнинг ҳаётий дастуруламалига айланди.

Яссавий давридан бери ислом дини ва ундаги тасаввуфий тариқатлар ҳақида тўхтовсиз адабиёт яратилиб келингани ҳам ана шундан гувоҳлик беради. Биргина нақшбандия тариқати, унинг асоскорларига доир яратилган асарлардан тўрт юздан ортиғи Ўзбекистон Республикасининг Шарқшунослик институтида сақланади. Булардан бир юз саксонтаси янгидан яратилган асарлар бўлиб, қолганлари — уларнинг нусхалари ва таржималаридир.

Асрлардан бери ижтимоий ҳаёт ва тафаккурда кўпдан кўп ўзгаришлар бўлганига қарамай, бизнинг асримиз бошида ҳам халқимизнинг доно фарзандлари нақшбандия тариқатини эъзозладилар. Масалан, улуғ мутафаккир, адиб ва дин арбоби (муфти) Маҳмуд Хўжа Беҳбудий ўз халқи тарихида Баҳовуддин Нақшбанд каби шахсларнинг бўлгани билан фахрланар эди.

Бугун шахсга, унинг қобилиятларининг рўёбга чиқишига, рағбатлантиришга, бахтининг таъминланишига кенг йўл очилди. Аммо яна бир хавф ҳам мавжудлиги аниқ: шахс эркинлиги ва шахспарварлик уларнинг акси бўлган — шахсиятпарварликка, худбинлик (индивидуализм)ни рағбатлантиришга айланиб кетиши ҳам мумкин. Бизнинг кунларимизда аҳолининг анча қисмида жамоат манфаатларини менсимаслик ва пулпарастликнинг авж олгани, жиноятчиликнинг кўпайгани — бу фикримизнинг далилидир. Шу янги шароитда, жамоат манфаатларига хизмат этишни савоб иш деб эълон этиб, бу соҳада фаолият кўрсатишга даъват қилувчи ва ҳалол меҳнат билан яшашга ўргатувчи нақшбандия тариқати, унинг ахлоқий қоидалари шахспарастлик ва худбинлик хасталигига қарши яхши шифо бўлиши мумкин.

Масаланинг яна бир муҳим томони ҳам бор: Совет тузуми барбод бўлгандан кейин юртимизда ҳукмрон бўлиб қолган имон эркинлиги баъзи қолоқ ва ҳужумкор руҳоний унсурлар томонидан шахсий манфаатлар ва сиёсий мақсадлар учун суиистеъмол этилиши хавфи туғилди. Айрим дин арбоблари томонидан диний эътиқоднинг шахсий манфаатларда фойдаланиши хавфи тарихда доимо бўлган ва бундан кейин ҳам бўлаверади. «Девони ҳазрат Яссавий»нинг кириш қисмида биз ўқиймиз: «Хожа Яссавий андоқ айтибдуларки, биздин сўнгра муроъ (мунофиқ— И. С.) шайхлар пайдо бўлғайки, иблиси лаъин алардин сабоқ олғай ва (улар) халқларға муҳиб бўлғай (даҳшат соладн, уларни қўрқитади — И. С.). У шайхларки, муридлардин тамаъ қилғойлар». Бу шароитда нақшбандия каби адолатли, тинчликсевар, инсонпарвар ахлоқни ўзида мужассамлантирган эътиқод халқимиз онгида маҳкам ўрин олса, у бугун маълум даражада фаолият кўрсатаётган фундаментализм (ақидапарастлик) ва фанатизм (мутаассиблик) интилишларига қарши жиддий тўсиқ хизматини адо этиши мумкин. Президент И. Каримовнинг қуйидаги огоҳлантиришини биз доимо эсда тутишимиз керак: «Биз фуқаролик ҳақида қонун қабул қилдик. Бу қонун мамлакатда яшовчи барча миллатларнинг ҳуқуқларини шунчаки эълон этиб қолмасдан, бу ҳуқуқларга кафолат ҳам беради. Биз диний ақидапарастлик ва мутаассиблик хавфини бартараф қилдик. Совет империяси барбод бўлганидан кейин вужудга келган бўшлиқни мана шу ақидапарастлик ва мутаассиблик тўлдириши мумкин ва шундай хавф мавжуд эди».

Шуни ҳам алоҳида уқтириб ўтиш кераккки, ақидапарастлик ва мутаассибликнинг бугунги хавфи ва зарари ҳақида Президентимиз томонидан айтилган сўзларнинг катта аҳамияти бор. Ақидачилик ва мутаассибликнинг кишилар онгида устун бўлиш хавфи доимо мавжуд эди ва бугун ҳам бор. Буни халқимизнинг буюк фарзандлари доимо уқтириб келганлар. Яссавий мусулмонларни келажакда манфаатпараст дин арбоблари пайдо бўлиши хавфидан огоҳлантириб, каромат намойиш этган бўлса (чунки у айтган сўзлар кейинроқ кўп мартаба тасдиқ бўлди), Абдулхолиқ Ғиждувоний халқ аҳволини яхшилашни ўйлашга чорлаб: «Шайхлик эшиғил боғлағил, ёрлиқ эшигин очғил» деган бўлса, Баҳовуддин Нақшбанд ибодат, зикр ва самоъга берилиб кетиш провардида Аллоҳни унутишга сабаб бўлишини тушунтиради, Хожа Аҳрор Валий имон ўн қисмдан иборат бўлсаю ўндан бир қисмигина — ибодат, қолган тўққиз қисми эса луқмаи ҳалолдан, яъни ўз меҳнатинг билан топган ҳосилинг ҳисобига яшаш, деб таълим берган бўлса, XX асрнинг алломаси муфти Маҳмуд Хожа Беҳбудий, Нақшбанднинг содиқ мухлиси ва тарғиботчиси, унинг замонида Бухоро амирлигида хонақолар ва масжидлар қуриш зўрайиб кетганидан хафа бўлиб, деган эди: «Намоз учун бир ерда бир масжид ва бир мулла кифоя қилар эди. Бошқа масжидлар ўрниға мактаблар солиниб, бунда йиғилғон фақир ва юқсулларнинг болаларини ўқитсалар эди, шунча сафил (қўлидан ҳеч иш келмайдиган — И. С.) кишилар ўрниға ўз кунини ўзи кўратурғон бир тўда фаол одамлар етишар эди».

Нақшбандия тариқати таркидунёчиликни рад этади, ҳаётни бунёд ва обод этиш борасида фаол иштирок этишга чорлайди («Шайхлик эшигин боғлағил, ёрлиқ эшигин очғил», «Анжуманда хилват: зоҳир юзидин халқ била ва ботин тарафидин ҳақ субҳонаҳу ва таоло била»); шахс ҳаётининг жамият ҳаёти манфаатларига тобеъ бўлиши — нақшбандия тариқатининг энг муҳим талабларидан биридир («Халқ юкин кўтармак керак»). Бу йўлдан боролмаган одам эса, энг камида, ўз тирикчилигини ўз меҳнати билан ўтказиб, ўз оғирлигини жамият зиммасига юкламаслиги, бировларнинг шариатни (тавбадан ва луқма ҳиллиятидан сўнг) мусулмонликнинг асосий шартларидан бири деб ҳисоблайди, аммо, мутаассиблардан фарқли ўлароқ, шариатнинг талабларини бажариш шароитга қараб бўлиши керак, деб ҳисоблайди.

Зеро, нақшбандия тариқати —қалби Аллоҳ нури билан ёритилган ва қўллари бунёдкорлик билан банд инсонлар мафкурасидир. Шу мафкурани мужассамлаштирган буюк Баҳовуддин Нақшбанд имон ва ахлоқ соҳасида халқимизнинг раҳнамоси эди ва абадий шундай бўлиб қолади.

Иззат СУЛТОН,
Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси

Аёллари тадбиркор, ишнинг кўзини биладиган, чевар зевар бўлган юртда тўкинлик, хайри барака ёр бўлиб, мамлакат обод, халқ фаровон, болалар баркамол улғаядилар. Бу борада бизнинг шарқ аёлларини олдига тушадигани йўқ.

Янгийўллик қиз-жувонлар ҳам ана шундай фазилатга эга. Улар уйда саранжом-сариштали бека, ишхонада илғор, ишбилармон ишчи. Бир гуруҳ чеварлар эса район маиший хизмат уйида фаолият кўрсатмоқда. Улар тиккан кийим-кечаклар, чойшабу рўзғор буюмлари ўзининг сифати, хушбичимлиги, бежиримлиги ва гўзаллиги билан нафақат янгийўлликларга балки пойтахтдаги нозик дидли харидорларга ҳам манзур бўлмоқда.

СУРАТДА: қўли гул чевар Н. Маматова.

Р. АКБАРАЛИЕВ олган сурат.

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

● Қадимгилар Нурота чеварлари тиккан сўзанага хонликнинг ярмини берса арзийди, дейишган. Бу муболаға, албатта. Аммо, каштачиларнинг маҳоратига қойил қолмасликнинг иложи йўқ.

Ангрен ўлкашунослик музейида очилган «Нурота кашталари» кўргазмасида бўлсангиз, бунга ишонч ҳосил қиласиз. Кўргазмада сўзана, дўппи, рўмол, жойнамоз, чойшаб кабилар намойиш қилинмоқда. Улар ўзининг ғоят чиройлилиги, юксак маҳорат намунаси эканлиги билан ажралиб туради.

Ўлканинг анъанавий ҳунармандчилигига мансуб бўлган бу ажойиб каштачилик намуналари Навоий ўлкашунослик музейи фондининг экспонатларидир.

● Бухоро амирининг собиқ ёзги қароргоҳида «Бухоро амирига совға-саломлар ва сарой жиҳозлари» кўргазмаси очилди. Унга ўзининг чиройи ва безаклари билан кишини ҳайратда қолдирадиган кўзалар, идиш-товоқлар, серҳашам гиламлар, тасвирий-амалий санъатга мансуб бошқа нодир буюмлар қўйилган.

Кўргазмага қўйилган буюмларни амирга турли давлатларнинг элчилари, савдогарлар совға қилишган. Турли давлатларнинг қўли гул усталари ясаган бу буюмлар орқали Бухоронинг маданий ва савдо алоқалари тарихидан хабардор бўлиш мумкин. Бу қадимги шаҳар юз йиллар давомида буюк ипак йўлининг энг улкан марказларидан бири бўлган эди.

Кўргазмага Бухоро амири фойдаланган сарой жиҳозлари ҳам қўйилган. Ҳашаматли шахмат столи, идиш-товоқ қўйиладиган таглик юмшоқ ўриндиқ ва бошқа кўпгина уй жиҳозлари амирнинг диди, одатларидан дарак бериб турибди. Кўргазмага қўйилган бу жиҳозларни Ўзбекистон илмий-таъмирлаш бадиий тажриба устахонасининг мутахассислари қайта тиклаганлар.

(ЎзА).

ХИТОЙЛИК ШИФОКОРЛАР ХИЗМАТИНГИЗДА

Сирдарё вилояти маркази Гулистонда «Матлуба» Ўзбекистон-Хитой қўшма корхонаси ҳузурида ташкил этилган янги поликлиника ишлай бошлади. Бу ерга мурожаат қиладиган беморлар ноанъанавий, халқ табобати мутахассислари бўлмиш хитойлик шифокорларнинг нодир услублари ёрдамида саломатликларини мустаҳкамлашлари мумкин. Ҳозирча улар 4 киши. Яқин вақт ичида ХХРдан Гулистонга яна 16 юқори малакали шифокор келади. Ҳозир поликлиникада нина билан даволаш, уқалаш, гиёҳ билан даволаш, мануаль терапия, цигун машқи ва бошқа кабинетлар ишлаб турибди. Чўмилиш ҳавзаси, сауна, спорт зали ҳам хизмат кўрсатмоқда.

Саломатликни мустаҳкамлашнинг бу янги маркази биноси шахсий лойиҳа бўйича қурилган. Фаввbooрали катта холл, шинам қабулхоналар, кенг, ёруғ хоналар... хуллас, беморлар учун қулайлик туғдирадиган ҳамма нарса муҳайё. Шифокорлар, тиббиёт ҳамширалари ва бошқа хизматчилар жиддий танловдан ўтишган.

Хитойлик шифокорларнинг «Табиат» дорихонасидан деярлик барча касалликларга дори топса бўлади. Улар 23 номдаги гиёҳдан тайёрланган дори-дармонларнинг биринчи туркумини олиб келишган. Доривор ўсимликлардан тайёрланган ва даволаш жараёнида қўлланиладиган дори-дармонлар тури келгусида 200 тага етказилади. Хитойлик шифокорлар ноанъанавий тиббиёт услубларини қўллаш билан бирга, фан-техника тараққиёти ютуқларидан ҳам фойдаланадилар. Шу мақсадда поликлиника энг замонавий ташхис ва даволаш асбоб-ускуналари билан жиҳозланган.

Бу ерда даволаш пулли, лекин нарх кооператив тиббиёт муассасаларидагидан юқори эмас. Гулистондаги даволаш марказига фақат сирдарёликлар эмас, балки қўшни вилоятлар аҳолиси ҳам мурожаат этмоқда. Бошқа шаҳарлардан келувчилар учун 40 ўринли махсус меҳмонхона тайёрлаб қўйилган. Дардига даво истаб келганларнинг биронтаси ҳам ноумид қайтмайди. Келгусида поликлиникада кунига 500 тагача беморни қабул қилиш мўлжалланмоқда.

(ЎзА).

Қутлаймиз

Қадрдон дўстим Тоҳир Нурматов!

Сизни ярим асрлик муборак тўйингиз билан чин кўнгилдан қутлаб, жонажон Ўзбекистонимиз пойтахти гўзал Тошкентдан йўллаётган табригимизни қабул этинг. Бу қутловда фақат мактабдош дўстингиз Матмурод Матқурбонов оиласининг эмас, балки барча ёр-биродарларингиз, қадрдонларингизнинг энг эзгу тилаклари мужассам бўлган.

Эллик ёшга тўлганингизни кўз олдимизга келтирар эканмиз, беғубор болалик, ҳеч такрорланмас ўсмирлик даврларини бир ажиб ҳисларга тўлган ҳолда эсладик. Сизга келгусида мустаҳкам соғлиқ-саломатлик тилаб, Хонқа район «Олтин соҳил» жамоа хўжалиги ҳудудидаги катта хонадонингизда доимо хурсандчилик кунлари бўлишини ният қиламиз. Фарзандларингиз, набираларингизнинг орзу ҳавасини кўриб юришингизни тилаймиз.

СИЗГА ҚУЛАЙ ВА МАҚБУЛ САВДО ФИРМАСИНИ ТАВСИЯ ЭТАМИЗ

Intenational Trade Centre

Катта савдо дўконларини айланганингизда, расталарга териб қўйилган ранг-баранг ва замонавий жиҳозларни кўздан кечирганингизда уларга ҳавасингиз келади ҳамда харид қилишни истайсиз. Чет элларда тайёрланган телевизорлар, видеомагнитафонлар ва бошқа жозибали жиҳозлар, маданий моллар кўпинча нақд чет эл валютасига сотилади. Биз тавсия этаётган савдо фирмасидан эса сўм ҳисобидаги маблағни банк орқали ўтказиш йўли билан

телевизорлар, видеокамералар, видеомагнитофонлар, мусиқавий жиҳозлар мажмуини, икки кассетали магнитофонлар, телефонлар, факсларни

ХАРИД ҚИЛИШИНГИЗ МУМКИН

Мулоқот учун Тошкентдаги телефонлар: 72-56-02; 91-00-68

ХАЛҚ АМАЛИЙ САНЪАТИ УСТАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«УЗИНТУРСЕРВИС» ТАШҚИ САВДО БИРЛАШМАСИ

ЁДГОРЛИК БУЮМЛАРИНИ ДОИМИЙ РАВИШДА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Сизнинг маҳсулотингиз «УЗБЕКТУРИЗМ» миллий компаниясининг ҳамма савдо дўконларига чиқарилади. СИЗ УЧУН БИЗ ҲАР КУНИ (якшанбадан ташқари) ИШЛАЙМИЗ.

Маълумотлар учун телефон — 56-29-07.

Манзилимиз: 700029, Тошкент шаҳри, Космонавтлар шоҳкўчаси, 6-уй.

ПАХТА ТОЗАЛАШ ЗАВОДЛАРИ, ЖАМОА ВА ДАВЛАТ ХЎЖАЛИКЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Пахта йиғим-терими мавсумида хирмонлар — бунтлар устини ёпишда брезент ва бошқа чодирбоп материалларга талаб-эҳтиёж ғоят ортади. Кўпчилик уларни қидириб, қимматли вақтларини зое кетказадилар. Бизнинг ташкилот шу масалада

Сизларга ёрдам беришга тайёр:

пахта хирмонларини устини ёпиш учун пишиқ-пухта чодирбоп материални, шунингдек мелиорация ишларида қўлланиладиган тўқима қопламани

сотиб олишни таклиф этамиз

Бундан ташқари барча ташкилотлар қуйидаги хом ашёлар ва молларни ҳам харид қилишлари мумкин:

– 9-, 14-, 16-, 18-, 20- атторлик –галантерия гуруҳларига мансуб, барча рангдаги сунъий чармлар;

– пойафзал картони;

– эркаклар, аёллар, болалар пойафзалларининг юқори қисми – дастаги;

– пойафзал чарми;

– линолеум.

Сотиб олинадиган хом ашё ва маҳсулотларга ҳақ тўлаш Тошкентда амалга оширилади.

Харид қилинган моллар бир ой давомида етказиб берилади.

Юқорида таъкидланган хом ашё ва маҳсулотлар линт билан айирбошланиши ҳам мумкин.

Мулоқот учун Тошкентдаги телефонлар: 32-10-53; 33-80-41.

Бош муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Ҳ. РАҲМАТИЛЛАЕВ, М. ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), О. ҒОФУРОВ, (масъул котиб), Н. ОРИФЖОНОВ, К. РИХСИЕВ, Э. ИБРОҲИМОВ, Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Ўзплодоовошчвинпром» концерни, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, «Қишлоқ ҳақиқати» журналистлари жамоаси.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб—33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари—32-56-25. Деҳқончилик бўлими—32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000096. Буюртма Г-533. 29070. нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди — 20.10

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6.